

ΕΡΓΟΝ ΕΥ. ΙΩΑΝΝΙΑΟΥ

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΚΛΛΟΓΡΑΙΑΣ

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΕΤΟΣ Β'

15 ΜΑΪΟΥ 1902

ΑΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΑΙ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ

— ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑ —

Τὸ γυναικεῖον ζῆτημα εὑρίσκεται δι' ἡμᾶς εἰς τὴν ἀρχήν του, διὰ τοῦτο οἱ γράφοντες καὶ ὄμιλοι ὑπόστησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα περὶ τούτου δὲν ἔχουν ὡς θέμα τὴν Ἑλληνίδα ἀλλὰ τὴν γυναικα. Γνωρίζομεν τί διεκδικεῖ καὶ τί ἐπέτυχεν ἔως τώρα ή Ἐύρωπαία καὶ ή Ἀμερικανίς, δὲν γνωρίζομεν δῆμος τί ἡμπορεῖ νὰ διεκδικήσῃ καὶ τί κατώρθωσεν ἔως τώρα ή Ἑλληνίς.

Γενικά στοιχεῖα τῆς μελέτης αὐτῆς παρέχομεν εἰς διλίγας παρατηρήσεις.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ πληθυσμὸς τῶν θηλέων εἶναι μικρότερος τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἀρρένων.

Ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν ἀναλογίαν τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τὴν ἀναλογίαν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δύο φύλων πρὸς τὸν δῶλον πληθυσμόν, βασιζόμενοι εἰς τοὺς πίνακας τῶν γενομένων ἀπογραφῶν, εὑρίσκομεν διὰ τὸ ἔτος 1901 δτὶ ἐπὶ τοῦ διλικοῦ πληθυσμοῦ τῶν 2,621,888 κατοίκων ἀναλογοῦν 1,334,580 ἄνδρες καὶ 1,267,308 γυναικες. Εἰς τὰς χώρας τῆς δυτικῆς Εύρωπης αἱ γυναικες ἀπ' ἐναντίας ὑπερτεροῦν. Εἰς τὴν Ρωσίαν ἐπὶ 46,433,740 ἀνδρῶν ἀντιστοιχοῦν 47,772,405 γυναικες. Εἰς τὸ Ἡνωμένον Βασίλειον τῆς Ἀγγλίας αἱ γυναικες ὑπερτεροῦν κατὰ 950,000 ψυχάς. Εἰς τὴν Γερμανίαν κατὰ 910,000. Εἰς τὸ Βέλγιον ὁ ἀριθμὸς τῶν γυναικῶν εἶναι κατὰ 17,000 ὑπερτερος. Μόνον εἰς τὴν Βουλγαρίαν οἱ ἄνδρες ὑπερτεροῦν κατὰ 60,000 καὶ εἰς τὴν Ρουμανίαν κατὰ 75,000.

Κατ' ἀναλογίαν ἡ Ἑλλὰς ἀπὸ ὅλας τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας ἔχει τὸν μικρότερον ἀριθμὸν γυναικῶν.

Αἱ δύο μεγάλαι κατηγορίαι, εἰς τὰς δποίας ἥδυνατο νὰ διαιρεθῇ ὁ γυναικεῖος οὐτος πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος, θὰ ἥσαν εἰς Ἑλληνίδας ἐργαζομένας καὶ μὴ ἐργαζομένας. Βεβαίως μεγαλειτέρα εἶνε ἡ κατηγορία τῶν ἐργαζομένων, ἐνόσφι μάλιστα εἰς ταύτας περιληφθοῦν αἱ ἀσχολούμεναι εἰς τὰ οἰκιακὰ ἐργα, ἀλλὰ μένει πάντοτε ἵκανὸς ὁ ἀριθμὸς τῶν μὴ ἐργαζομένων, ἐκείνων αἱ δποῖαι πιεζόμεναι ὑπὸ τῆς ἀνάγκης θὰ ἐπεδύμουν νὰ ἐργασθοῦν ἐὰν ἥσαν προπαρασκευασμέναι καὶ δὲν εἶχαν νὰ πολεμήσουν μὲ δπισθοδρομικὰς προλήψεις καὶ ἀνυπέρβλητα προσκόμματα. Αἱ μὴ ἐργαζόμεναι ἀνήκουν εἰς τὴν μερίδα τοῦ ἀστικοῦ πληθυσμοῦ, ἀραιοτάτου εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀποτελοῦντος δμως πάντοτε τὸ κέντρον τῆς πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς κινήσεως, κάμνουν διὰ τοῦτο μεγαλειτέραν ἐντύπωσιν καὶ παρουσιάζουν ἐντονώτερον δλονὲν τὸ πρόβλημα.

Αἱ γυναικες τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ εὑρίσκονται εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἐργασίας καὶ ἔχουν ἐλεύθερον τὸ πεδίον, τὸν ὑπαιθρίον ἀγρούς, ὃπου καλλιεργοῦν τὴν γῆν, ἀναλαβοῦσαι, μετὰ τὴν γεωργικὴν κρίσιν, καὶ τὴν ἀξίνην, ἡ δποία ἐγνώριζεν ἕως τῶρα μόνον τὰς στιβαρὰς ἀνδρικὰς χεῖρας. Ἀποτελοῦν διὰ τοῦτο τὸ μέγα μέρος τῆς κατηγορίας τῶν ἐργαζομένων Ἑλληνίδων, ἀφοῦ ἐπὶ πλέον ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς ἀποτελεῖ τὰ ἔβδομηντα ἑκατοστὰ τοῦ δλου πληθυσμοῦ. Μὴ ἐγκαταλείπουσαι τὰ οἰκιακὰ ἐργα αἱ ἀγρότιδες, συμμοχοῦν μὲ τὸν ἄνδρας τῶν, ἀναπληροῦν ἐν ἀνάγκῃ τὸν ἀνδρικὸν βραχίονας καὶ ἀντέχουν εἰς τὴν στέρησιν μὲ θαυμαστὴν καρτερίαν καὶ σιωπῆλην αὐταπάρησιν.

Αἱ Ἑλληνίδες τοῦ ἀστικοῦ πληθυσμοῦ ἐπιδίδονται εἰς ἐργα χειρωνακτικά, εἰς βιομηχανικὰς ἐργασίας καὶ εἰς ἐλεύθερια ἐπαγγέλματα. Ἀριθμὸς 30,000 ψυχῶν εἶνε ἀφωσιωμένος εἰς τὰς καθαρῶς χειρωνακτικὰς ἐργασίας. Αἱ ὑπηρέται, ἀποτελοῦσαι τὴν μεγάλην μερίδα τῆς κατηγορίας αὐτῆς — ἡ ἀπογραφὴ τοῦ 1889 ἀναγράφει 16,710 ὑπηρετίας — διατελοῦν ὑπὸ συνθήκας, αἱ δποῖαι εἶνε ἐπιδεκτικαὶ βελτιώσεως, δὲν εἶνε δμως τοιαῦται, ὥστε νὰ ἐπικαλεσθῇ κανεὶς ὑπὲρ αὐτῶν, ἐν δνόματι τῶν ὑπερτάτων ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν, τὴν μεταβολὴν τῆς καταστάσεως. Η βελτίωσις θὰ ἐπέλθῃ βαθμαίως διὰ τῆς κοινωνικῆς ἀναπλάσεως ἐπὶ τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν. Πολὺ πλέον θλιβερὰ εἶνε ἡ τύχη τῶν Ἑλληνίδων τῶν ἐργαζομένων εἰς τὰς βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις. Η ἀπογραφὴ τοῦ 1889 παρουσιάζει 5,633 ἐργάτιδας, εἶνε βέβαιον δμως δτι ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἀπέχει πολὺ τοῦ πραγματικοῦ. Σήμερον εἰς τὴν μεγάλην βιομηχανίαν ἐργάζονται περίπου 10,000, εἰς τὴν μικρὰν δὲ βιομηχανίαν πολὺ πλέον τοῦ ἀριθμοῦ τούτου.

Εἰς δλίγα ἀπὸ τὰ μεγάλα βιομηχανικὰ ἐργοστάσια τηροῦνται οἱ ἀπαραίτητοι δρόι τῆς ὑγιεινῆς καὶ ὑπάρχει κανονισμὸς ἐργασίας καὶ ἀμοιβὴ δυναμένη νὰ θεωρηθῇ ἵκανοποιητική. Ἀλλ' αἱ περισσότεραι ἀπὸ τὰς Ἑλληνίδας, τὰς ἐργαζομένας εἰς τὴν βιομηχανίαν δὲν εὑρίσκουν τὸν εὐνοϊκὸν τούτους δρόους. Εὰν ἥθελεν ἀποφασίσει τις νὰ ἀσχοληθῇ εἰδικῶς μὲ τὸ ζήτημα τῶν ἐργαζόμενῶν Ἑλληνίδων εἰς τὸν κλάδον τούτους τῆς ἐργασίας, ἥθελε παρουσιάσει γεγονότα

τὰ δποῖα θὰ εὑρισκαν ζωηρὰν ἀπήχησιν εἰς τὴν εὐαισθησίαν. Θὰ ἔφερεν εἰς φῶς κατάστασιν, ἡ δποία θὰ ἀπέβλεπε τὴν δημοσίαν ὑγείαν καὶ θὰ ἀπετέλει κοινωνικὸν κίνδυνον. Λι ἐργάτιδες τῶν γυναικείων πιλοποιείων καὶ φαείων κερδίζουν τὸ πενιχρότατον ἡμερομίσθιον, ἐργαζόμεναι πολλὰς ὡρας τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς μέσα εἰς μικρὰ δωμάτια καὶ τόσον πολλαί, ὥστε μόλις ἔχουν τὴν ἀπαραίτητον ἐλευθερίαν τῆς κινήσεως διὰ τὴν ἐργασίαν. Εἶνε ἐπόμενον διὰ τοῦτο, εἰς τὸν γυναικεῖον αὐτὸν κόσμον τῶν ἐργατῶν, ὁ δποῖος συγκεντρώνεται ἀπὸ τὸν πρωινὸν δρόμον εἰς τὸν ἐμπορικὸν δρόμον τῶν Ἀθηνῶν καὶ σχολαίνει τὰς ἐσπερινὰς ἡ τὰς νυκτερινὰς ὡρας, νὰ διακρίνῃ κανεὶς ὡραὶ πρόσωπα, ἀναιμικὰς φυσιογνωμίας, μάτια βυθισμένα εἰς τὰς κόγχας των καὶ στάσιν καὶ κίνησιν αἱ δποῖαι δὲν φανερώνουν δτι εἰς τὰς ψυχὰς ἐκείνας τῶν μαρτύρων τῆς ἐργασίας ἐνοικεῖ τὸ θάρρος καὶ ἡ χαρὰ τῆς ζωῆς. Κάτι μελαγχολικὸν καὶ ἀπελπι πλανᾶται ἄνω ἀπὸ τὰς ὁφρῦς, καὶ τὸ στῆθος ἐξασθενούμενον ἐκ τῆς πιέσεως, δηλητηριαζόμενον εἰς τὴν βαρεῖαν ἀτμοσφαραν, εἶνε προετοιμασμένον διὰ τὴν φιλοξενίαν τῆς φυσίσεως, ἡ δποία συντρίβει τόσους κορμοὺς καὶ ἐπισωρεύει τόσα θύματα κατ' ἔτος εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Πρό τινων ἔτῶν εἰς τὸ Λονδίνον, τὸ ἱατρικὸν περιοδικὸν «Lancet» ἀπεκάλυψε κίνδυνον τῆς αὐτῆς φύσεως τῶν ἐργατικῶν τάξεων, μεγαλείτερον δμως κάπως καὶ θλιβερότερον. Η εἰδησις δτι εἰς τὸ κέντρον τοῦ Λονδίνου μοχθοῦν ἐπὶ μακρὰς ὡρας ἐργάται καὶ ἐργάτιδες ἐναντίον δλων τῶν συνθηκῶν τῆς ὑγιεινῆς, θύματα ἐκμεταλλεύσεως, ἐπαναληφθεῖσα ἀπὸ τὸν καθημερινὸν τύπον, ἐξήγειρε τὴν Κοινὴν Γνώμην. Μακρὰ συζήτησις ἐγείνεν εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Λόρδων καὶ συνεπείᾳ ταύτης ἐσχηματίσθη μεγάλη ἐπιρροή, τῆς δποίας μέλη ἥσαν ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Κανταβριγίας, ὁ λόρδος Ρόσβερυ καὶ ἄλλα ἐπιφανῆ πρόσωπα. Η ἐπιρροὴ αὐτῇ ἐξετέλεσε μακρὰν ἀνάρριψιν, διατυπωθεῖσαν εἰς τέσσαρας τόμους ἐκ χιλίων σελίδων ἐκαστον. Εβεβαιώθησαν οἱ ισχυρισμοὶ τοῦ περιοδικοῦ καὶ τὸ κακὸν ἀπεσοβήθη καὶ ἐσώθησαν ἀνθρώποι ἀπὸ τὸν θάνατον. Εὰν εἰς ήματς ὁ ὑπάρχων κίνδυνος ἐκ τῆς τελείας ἐλλείψεως τῶν δρων τῆς ὑγιεινῆς ἐγίνετο μεγαλείτερος, ἥθελεν ἐξεγερθῆ κανεὶς; Θὰ ἔκαμψε καμμία ἐπιρροὴ τὴν μακρὰν καὶ ἐπίπονον ἐργασίαν εἰς τὴν δποίαν ὑπεβλήθησαν ὁ ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ λόρδοι; Θὰ ἔξετέλει καμμία κυβέρνησις τὰς προτάσεις τῆς ἐπιρροῆς; Η ίδια μας Κοινὴ Γνώμη θὰ ἐξηγείρετο δημητρίου ἀρχάς, ἐμπνεομένη ἀπὸ ίδεωδη; Η μήπως θὰ μᾶς ἀπεκούμενη ἡ ἀδιαφορία ἡ δποία πλανᾶται εἰς τὴν ἀτμοσφαραν; Εἶνε ἀρά γε ἀρκετοὶ οἱ ἐπίλεκτοι, οἱ δποῖοι θὰ ἀναλάβουν νὰ ἐξυγιάνουν τὴν ἀτμοσφαραν αὐτήν; Αὐτὸ εἶνε τὸ ἀγωνιῶδες πρόβλημα τῶν εὐθειῶν συνειδήσεων.

Η ἐργαζομένη Ἑλληνίς εἶνε ἔρμαιον ἐκμεταλλεύσεως. Εργάζεται περισσότερον, εἰς τινας χειροτεχνίας καλλίτερον τὸν ἀνδρὸς καὶ κερδίζει πάντοτε δλιγάτερα. Τὸ γυναικεῖον ἡμερομίσθιον εἶνε πάντοτε κατώτερον τοῦ ἀνδρικοῦ. Υπάρχουν ἐργάτιδες κερδίζουσαι 20 λεπτὰ τὴν ήμέραν, ἐνῷ οὐδέποτε τὸ ἀνδρικὸν εἶνε

κατώτερον τῶν 80 λεπτῶν. Ὁ μέσος ὄρος τοῦ γυναικείου, εἰς τὰ ἐργοστάσια τῆς μεγάλης βιομηχανίας, ἀποτελεῖ τὸ ἥμισυ τοῦ μέσου ὄρου τοῦ ἀνδρικοῦ ἡμερομι- σθίου.

Εύτυχῶς τὸ ἀνδρικὸν ἡμερομίσθιον, σχετικῶς πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς, εἶνε ἵκανοποιητικὸν καὶ συμβαίνει συνήθως νὰ ἐπαρκῇ εἰς τὰς δαπάνας τῆς οὐκογενείας. Ἀποτέλεσμα τούτου εἶνε ὅτι, κατὰ τὸν γενικὸν κανόνα, αἱ γυναικες αἱ ἐργαζόμεναι εἰς τὰ βιομηχανικὰ καταστήματα, παύουν ἐργαζόμεναι ἄμα νυμφευθοῦν. Χάνει ἡ βιομηχανία βραχίονας ἐργασίας καὶ πολλάκις ἔμπειρον καὶ δεξιὰν ἐργάτιδα, κερδίζει όμως ὁ νεοπαγῆς οἴκος τὴν δέσποιναν καὶ τὴν μητέοα.

Εἰς τὴν Γαλλίαν, εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ εἰς τὰ ἄλλα κράτη τῆς δυτικῆς Εὐρώπης, τὸ ἀνδρικὸν ἡμερομίσθιον δὲν ἐπαρκεῖ διὰ νὰ καλύψῃ δαπάνας οἰκογενείας. Αἱ γυναικες εὐρόσκονται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐργάζωνται καὶ ἀφοῦ νυμφευθοῦν, ἐμπιστευόμεναι τὰ τέκνα των εἰς ἔνεας χεῖρας ἢ εἰς νηπιακὰ ἐπιμελητήρια. Ἐχαλαρώθησαν εἰς τὰς χώρας ταύτας οἱ οἰκογενειακοὶ δεσμοὶ καὶ παρέλυσε τὸ αἰσθῆμα τῆς ἀμοιβαίας στοργῆς καὶ κατερρίφθη ἡ ἐνότης καὶ ἡ ποίησις τῆς οἰκογενειακῆς ἑστίας. Ὁ δημοσιολόγος Μπλάκε, ἔξετάζων τὴν κατάστασιν τῶν ἐργατῶν εἰς Εὐρώπην καὶ Ἀμερικήν, εὐρόσκει εύτυχεῖς τοὺς Ἀμερικανούς, τῶν ὅποιων ἡ ἐργασία ὀπωσδήποτε προστατεύεται δι’ ὅλων τῶν νομοθετικῶν μέτρων καὶ τὸ ἡμερομίσθιον εἶνε ἵνανὸν πρὸς διατροφὴν τῆς οἰκογενείας. Σχετικῶς εἰς τὴν εὐχάριστον αὐτὴν κατάστασιν εὐρόσκονται καὶ οἱ ἐργάται βιομήχανοι εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ θέσις των ὅμως δὲν εἶνε σταθερά. Οἱ κίνδυνοι πανταχόθεν ἀπειλοῦν νὰ δόηγήσουν εἰς κρίσιν, συνεπείᾳ τῆς δοπίας αἱ νυμφευμέναι γυναικες, παρὰ τὰς σημερινὰς προλήψεις, θὰ ἀναγκάζωνται νὰ ἔξακολουθοῦν ἐργαζόμεναι πρὸς κοινωνικὴν· βλάβην.

Διὰ νὰ κατανοηθῇ πόσον ἀσταθῆς καὶ ἀνυπεράσπιστος εἶνε καὶ σήμερον ἡ ἐργασία τῆς γυναικὸς εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀναφέρομεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐργατίδων τῆς μεγάλης βιομηχανίας, ἀπὸ τοῦ προπαρελθόντας ἔτους καὶ ἐντεῦθεν, περιωρίσθη ἐνεκα τοῦ ἐπιβληθέντος ἐλαχίστου φόρου ἐπιτηδεύματος. Εἰς τὴν μικρὰν ὄμως βιομηχανίαν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐργατίδων δὲν περιωρίσθη διότι εἰς αὐτὴν γίνεται ἡ μεγαλειτέρα ἐκμετάλλευσις καὶ κατάχρησις τῆς γυναικείας ἐργασίας καὶ δὲν ἐβάρυνεν αἰσθητῶς εἰς τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ κέρδους ὁ μικρὸς φόρος τοῦ ἐπιτηδεύματος.

Εἰς τὰς κατ' οἶκον βιομηχανίας εἶνε πενιχροτέρα ἀκόμη ή ἀμοιβή. Υπὸ τὰς συνθήκας αὐτὰς ή ἐργασία δὲν ἀποφέρει τοὺς ἀγαθούς καρπούς. Καὶ ἄλλοτε διὰ τῆς πιέσεως ταπεινώνει καὶ ἔξασθενίζει τὴν ἐργάτιδα προώρως, ἄλλοτε τὴν ὠθεῖ εἰς ἐσωτερικὴν ἔξέγερσιν, εἰς ἐπανάστασιν ἐναντίον πάσης πειθαρχίας καὶ αὐτῆς τὴν δοποίαν διαγράφουν οἱ κανόνες τῆς ἡμικῆς. Υπὸ τὰς θλιβερὰς αὐτὰς συνθήκας ἐργάζονται αἱ Ἑλληνίδες εἰς τὰς βιομηχανικὰς ἐργασίας.

Εις τὰ ἐλευθέρια ἐπαγγέλματα αἱ γυναῖκες εἰς τὴν Ἑλλάδα οὕχιν πολὺ περιωρισμένην δικαιοδοσίαν. Πρὸ δὲ ὅκτὼ ἑτῶν ἡνοίχθησαν αἱ πύλαι τῆς ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως, ἀλλ᾽ ὀλίγαι ἔως τώρα ἐπωφελήθησαν τῆς παραχωρήσεως αὐτῆς καὶ

ἡ Ἑλλὰς ἀριθμεῖ μόλις τέσσαρας δοκτορέσσας, μίαν τῆς φιλοσοφίας καὶ τρεῖς τῆς ιατρικῆς. Αἱ Ἑλληνίδες περιωρίσθησαν εἰς τὴν μέσην ἐκπαίδευσιν καὶ ἐπεξήγησαν τὸ διδασκαλικὸν δίτλωμα. Κατὰ τὸ 1889 ἦσαν 669 διδασκάλισσαι· σήμερον εἶνε 1225, ἐνῷ αἱ θέσεις, δημόσιαι καὶ ἴδιωτικαι, εἶνε μόλις 700. Καὶ χωρὶς νὰ αὐξάνῃ κατ’ ἔτος ὁ ἀριθμὸς τῶν θέσεων, αὐξάνει ὁ ἀριθμὸς τῶν διδασκαλισσῶν. Τὸ μόνον εὐχάριστον ἀπὸ τὴν διδασκαλικὴν αὐτὴν ὑπερπαραγωγὴν εἶνε ὅτι ἵκαναν διδασκάλισσαι, μὴ εὑρίσκουσαι πόρον ζωῆς εἰς τὸ ἐσωτερικόν, ἀποφασίζουν, πιεζόμεναι ἀπὸ τὴν ἀνάγκην, νὰ μεταβοῦν δι’ ἔργασίαν εἰς τὰς ἐλληνικὰς παροικίας, εἰς τὴν ξένην ἢ τὴν δούλην Ἑλλάδα. Αἱ Ἑλληνίδες ἐκπατρίζομεναι, διατηροῦν εἰς τὰ στήμη των τὴν ἐλληνικὴν ἰδέαν, ποθοῦν τὸν ἥλιον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ ἐμπνέουν τὰ συναισθήματα ταῦτα εἰς τοὺς ὑποδούλους ἐλληνόπαιδας.

Είς τὸ ἐπάγγελμα τῆς μαίας κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1886 αναφερονται 841. Σήμερον ὁ ἀριθμὸς οὗτος τῶν πρακτικῆς μορφώσεως μαιῶν εἶναι κατά τι μεγαλείτερος.

Εις τὴν καλλιτεχνίαν ὅλιγαι Ἑλληνίδες εἶνε ἐξ ἑπαγγέλματος επιδεομέναι.

Αλλαι δοι τῆς γυναικείας ἐνεργητικότητος εἰς τὴν Ἑλλάδα δεν υπαρχουν. Εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπην δὲ τὰ ἐπαγγέλματα εἶναι προσιτά εἰς τὰς γυναικας. Καὶ εἰς δημοσίας ὑπηρεσίας ἔχουν προσθληφθῆ καθὼς καὶ εἰς ιδιωτικὰς ἐπιχειρήσεις. Τὰ ιδιαίτερα δὲ χαρακτηριστικὰ τοῦ φύλου των ἀνέπτυξαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ταχυδρομείων, τηλεγραφείων, τραπεζῶν καὶ ἐμπορικῶν καταστημάτων.

Ο φεμινισμός, δούτοις περιέβαλε τὴν γυναικα διὰ δημοσίων ἀξιωμάτων καὶ ἀπεμάκρυνε τοῦ οἴκου, δὲν ἔχει υποστηρικτὰς εἰς τὴν Ἑλλάδα, οὕτε καν μεταξὺ αὐτοῦ τοῦ γυναικείου φύλου. Πάντες δύναμες οἵ ύπερότεροι μωρῶν προλήψεων εὑρίσκονται νὰ ἴδουν τὴν γυναικα ἐργαζομένην εἰς ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα τῆς ιδιοφυΐας της, τούλάχιστον ἐφ' δσον υπάρχει ἀνάγκη καὶ τὸ ἐπιτρέπει ἡ οἰκιακὴ οἰκονομία.

Ἡ ἄλλη μεγάλῃ κατηγορίᾳ τῶν μὴ ἐργαζομένων Ἑλληνίδων ἀποτελεῖ μέρος τοῦ ἀστυκοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἀνήκει κυρίως εἰς τὰς δύο κοινωνικὰς τάξεις, τὰς διακρινομένας κατὰ λόγον τῆς ὑλικῆς εὐημερίας, τὴν μέσην καὶ τὴν ἀνωτέραν.

Αἱ γυναικες τῆς μέσης τάξεως εὐδίσκονται εἰς τὴν ἀγωνίαν ψευδους κοινωνικῆς θέσεως καὶ πάσχουν ἀπὸ τὴν ἀργίαν, δπως αἱ ἐργάτιδες τῶν βιομηχανικῶν καταστημάτων ἀπὸ τὴν πολλὴν ἐργασίαν. Ἡ ἔλλειψις βιοποριστικῆς ἐργασίας καὶ ἡ οἰκονομικὴ στέρησις, ἡ προσπάθεια τῆς ἐπιδείξεως καὶ ἡ ματαιούμενη δλονὲν ἐλπὶς ἀποκαταστάσεως, φέρουν τὴν ἀποκαρδίωσιν καὶ σβύνουν τὴν ἐπιυμφίαν καὶ μαραίνουν τὴν ροδαλότητα καὶ καταπνίγουν τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ φέρουν τὴν χλώρωσιν ἐκεῖ δπου ἐπρεπε νὰ ἐκχυθῇ ἀλματωδῶς σφριγῶσα καὶ ἀκάθετος ἡ ζωή.

Τῆς ἀνωτέρας τάξεως αἱ γυναῖκες, ἐνεκα τῆς ατελους εκπαιδεύσεως καὶ ημέρας ἑλλιποῦς ἀγωγῆς, δὲν ἔχουν τὰ ἀπαιτούμενα ἐφόδια τῆς ζωῆς, διὰ νὰ κάμνουν τὴν σκόπιμον χρῆσιν τοῦ χρόνου καὶ ν' ἀποτελέσουν ἐνεργητικοὺς κοινωνικοὺς παράγοντας.

“Οσογ ἀφορᾶ τὸ ζήτημα τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν Σηλέων εἰς τὴν Ελλασσ, τὸ

περιοδικὸν τοῦτο ἔχει συνεργάτην τὸν εἰδικώτατον, ὁ ὅποῖς ἥδύνατο νὰ μᾶς δώσῃ πλήρη εἰκόνα καὶ νὰ ἀποδεῖξῃ πόσον βλαβερὰς συνεπέιας ἔχει ἡ ἀτελὴς ἐγκυκλοπαιδικὴ ἐκπαίδευσις καὶ ἡ ἔλλειψις πρακτικῆς ἐγκυκλοπαιδικῆς μορφώσεως. Ἐν μόνον ζήτημα τῆς νεωτέρας παιδαγωγικῆς τονίζομεν ἰδιαιτέρως εἰς τὰς σημειώσεις ταύτας. Τὴν καλλιτεχνικὴν διδασκαλίαν τὴν θεωρουμένην σήμερον ὡς κύριον μάθημα τῆς γυναικείας ἀγωγῆς. Τὰ καλλιτεχνικὰ μαθήματα εἰσήχθησαν ἡ κατέλαβον περισσότερας ἀπὸ ἄλλοτε ὡρας εἰς τὰ παρθεναγωγεῖα τῆς Γερμανίας. Τὰ μαθήματα ταῦτα εἶναι ἡ ὑπόκρισις, ἡ θεωρία τῆς μουσικῆς, ἡ ιστορία τοῦ θεάτρου, ἡ αἰσθητικὴ τῶν χρωμάτων καὶ ἄλλα σχετικὰ πρὸς ταῦτα. Τὸ ἐγκώμιον τῶν νέων τούτων ἴδεων ἔπλεξεν ὁ Γερμανὸς παιδαγωγὸς Φίσσερ, πρόεδρος τοῦ παιδαγωγικοῦ συνεδρίου, τὸ ὅποιον συνεκροτήθη πρὸ δὲ λίγου χρόνου εἰς τὸ Βερολίνον : «... Ἡ καλλιτεχνικὴ παιδευσις θὰ ἥνε τὸ ἀσφαλέστατον ἥθικὸν ἐφόδιον διὰ τὴν νέαν γενεάν. Ὄλαι οἱ μεγάλαι ἥθικαι ἀρχαὶ περιέχονται εἰς τὴν ἀλήθειαν τῆς τέχνης. Ἀλλοτε διὰ τῆς θρησκείας ἐθεραπεύθη τὸ ὡραῖον, σήμερον διὰ τῆς θεοπείας τοῦ ὡραίου ἐπανεργόμεθα εἰς τὴν θρησκείαν καὶ ἀναζητοῦντες τὸ ἴδεωδες διανοίγομεν τοὺς ροδανγεῖς δρῖζοντας τῆς θείας διδασκαλίας».

Δι’ ἡμᾶς ἡ καλλιτεχνικὴ ἐκπαίδευσις ἥδύνατο νὰ ἐφαρμοσθῇ μὲ μεγαλειτέραν ἵσως εὐχέρειαν καὶ τελειότητα. Ἐχομεν τὰς καλλιτεχνικὰς σχολάς, τὰς ὅποιας δὲν ἔχει ἄλλη χώρα τῆς γῆς : τὰ ἀρχαιολογικὰ μουσεῖα. Ὄλη ἡ νεωτέρα αἰσθητικὴ ἐκεῖθεν ἔχει τοὺς κανόνας. Θαυμάσιαι ἐβδομαδιαῖαι διαλέξεις ἥδύναντο νὰ γίνωνται εἰς τὸ κεντρικὸν ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον. Γάλλος ἀρχαιολόγος, διελθὼν τὸ περασμένον ἔτος ἀπὸ τὰς Ἀθήνας ἔδωσε σειρὰν δὲν λίγων διαλέξεων εἰς κύκλον Ἑλληνίδων καὶ ξένων. Ωμίλησε διὰ τὰ εἰδώλια τῆς Τανάγρας, διὰ τὰς ἐπιχαρίτους μικρὰς ταναγραίας κόρων. Ὅσοι παρευφέθησαν εἰς τὰς διαλέξεις αὐτὰς ἐθέλχθησαν καὶ ἐδιδάχθησαν. Τὸ γυναικεῖον ἔνδυμα δὲν ἀπετέλεσε τότε δουλικὴν ὑποταγὴν εἰς τὸν συρμόν, ἀλλ’ ἥτο προϊὸν αἰσθητικῆς μελέτης. Καὶ ἡ μικροτέρα πτυχὴ εἶχε τὸν αἰσθητικὸν λόγον τῆς. Χάριν τῆς διατηρήσεως τῶν πτυχῶν καὶ τὸ βάδισμα ἥτο ἔντεχνον καὶ προσηρμόζετο πρὸς δὲλην τὴν χάριν τὴν ὅποιαν, μικρογραφικήν, εἰς δέκατον ἔκτον, μᾶς παρουσιάζουν τὰ ταναγραῖα εἰδώλια. Σήμερον ὁ συρμός, ὁ ὅποιος προσαρμόζεται μόνον εἰς ὠρισμένα σώματα, εὑρίκει ἄνευ παραλλαγῆς γενικὴν ἐφαρμογήν, ἡ ἔκλογὴ τῶν χρωμάτων ἀπομακρύνεται συχνὰ τῆς ἀπλουστέρας αἰσθητικῆς καὶ τὸ βάδισμα εἰς τὰς χώρας τῆς Ἀνατολῆς, εἰς τὰς ὅποιας περιλαμβάνεται πάντοτε καὶ ἡ Ἑλλάς, εἶναι συνήθως βαρὺ καὶ νωμόν

‘Αφορμὴ τῆς φυλετικῆς καχεξίας εἶναι ἡ παραμέλησις τῶν δρων τῆς θείας διὰ τοὺς ὅποιους τόσον ἐμπαθῆ ἀφοσίωσιν δεικνύουν οἱ φωτισμένοι λαοὶ τῆς δυτικῆς Εὐρώπης. Τὸ ἄλφα τῆς θείας διαίτης εἶναι ἡ ἔξοικείωσις τοῦ σώματος μὲ τὸ ψυχρὸν νερόν. Ἀλλ’ αἱ Ἑλληνίδες φρικιῶσαι εἰς τὴν θέαν τοῦ ψυχροῦ νεροῦ ἐμπνέουν τὸν φρέσον καὶ εἰς τοὺς μικροὺς βλαστούς των καὶ τοὺς ἀνατρέφουν εἰς τὴν θεομότητα τῆς περιπτύξεως καὶ τῶν φιλημάτων των. Τὴν αὐτὴν ἀπομάκρυνσιν τηροῦμεν εἰς δλους τοὺς δρους τοὺς ὅποιους ἡ σημερινὴ θεία αὐστηρῶς καὶ ἐπιτακτικῶς ἀναγράφει.

Δὲν δυνάμεθα νὰ παρίσωμεν μέσα εἰς τὴν κάπως ζυφεράν διμήλην τὴν μικρὰν μερίδα τῶν Ἑλληνίδων τῶν διαπνεομένων ἀπὸ ψηφλὰ ἴδεώδη, τῶν ὅποιων φιλοδοξία εἶναι ἡ ψηφιὴς κοινωνικὴ ἀναμόρφωσις. Απαραίτητα στοιχεῖα διὰ τὴν ἀναμόρφωσιν αὐτὴν ἀπὸ τὴν ὅποιαν ἡμιποροῦμεν νὰ ἀναμένωμεν νέαν γενεάν εἰς ἀπότελον μέλλον μὲ ψηφλὸν φρόνημα, ἀποτελοῦσαν ἀξίαν τοῦ ὀνόματος Κοινὴν Γνώμην, εἶναι : ἐφαρμογὴ τῶν κανόνων τῆς θείας, ίδρυσις ἐπαγγελματικῶν γυναικείων σχολῶν, μεταρρύθμισις τοῦ προγράμματος τῆς μέσης ἐκπαίδευσεως τῶν θηλέων καὶ νομοθετικὰ μέτρα πρὸς προστασίαν τῆς ἐργαζομένης γυναικός.

Αἱ Ἑλληνίδες, αἱ ὅποιαι πρὸ δύο ἔτῶν ἀσχολοῦνται μὲ τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ γυναικείου ἔνδυματος, ἀς ἀφοσιωθοῦν εἰς τὰ φιλικάτερα αὐτὰ μέτρα. Πρέπει νὰ μεταβληθοῦν αἱ σκέψεις καὶ αἱ ὁρέξεις διὰ νὰ μεταβληθῇ τὸ ἔνδυμα.

Σ. ΛΟΒΕΡΔΟΣ

Σχεδίασμα Εὐαγγέλου Ιωαννίδον.

ΕΚ ΒΑΘΕΩΝ

1

Στὰ βάθη τ' ἀστροφώτιστα,
ποῦ μέσα σου ἔχεις, ζῆσε
ψυχή, καὶ σιδερόκαστρον
ὅλογυρά σου χτῖσε.

Καὶ φύλαγε τὴν μάγισσα
τὴν Ἀρμονία, κλεισμένη,
μακριὰ ἀπὸ τὸ ἄλλοινθωρο
τὸ μάτι, ποῦ βασκαίνει.

Ν' ἀκοῦνε τὸ τραγοῦδι σου
Νεράϊδες, ποῦ περνᾶνε,
νὰ στέκουν, ν' ἀφιγκράζωνται
καὶ νὰ φωτοῦν — τί νᾶναι;

2

Ολόρθη μέσ' στὸ φῶς τὸ μαλακό,
ποῦ σοῦ ἔχουνε τὸ ὅλογιομο φεγγάρι,
λαμπρό, περίσσιο, μελαγχολικό,
ἀπὸ τὴν αἰωνιότητα κάτ' εἶχες πάρει.

Κάτ' εἶχες πάρει, ἀσάλευτο, τρανό·
τὰ μάτια σου ἦταν πέλαγα τοῦ ὀνείρου,
καὶ μέσα των, καράβι μακρυνό,
εἴδα καὶ ἀργόπλεες ἡ ψυχὴ τοῦ ἀπέρον!

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΗΜΗΡΙΩΤΗΣ

ΝΗΣΙΩΤΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΑΝΤΡΟΓΥΝΟ

Δώδεκα παιδιά εἶχε ἀποκτήσει ὁ μακαρίτης Δόμαστρο - Ἀποστόλης ὁ Κουμιώτης μὲ τὴν μακαρίτισσα τῇ γυναικᾳ του, τὸ Μοσχαδό ἔξη ἀρσενικὰ καὶ ἔξη κορίτσια. Υστερὸν δὲν ἀπὸ ὅλους ὁ Μοναχάκης. Οἱ Μοναχάκης ὁ μικρός, ὁ χαδούλης, μὲ τὸνομα. Ἰδιος καὶ ἀπαράλλαχτος ὁ πατέρας του. Εἶπε καὶ τὸν ἔκανε.

— Τοῦτο εἶνε τὸ δικό μου παιδί, ἔλεγε ὁ γέρος χωρατεύοντας κάποτε τῆς καλές μέρες, ποῦ μαζεύονταν ὅλοι ἀρσενικοὶ καὶ θηλυκοί, ἔνα τσοῦριο παιδιά καὶ ἀγγόνια, στὸ σπίτι του μαστρο - Ἀποστόλη. Κανένας σας μαθής δὲν μούμοιασε οὔτε στὴν λεβεντιὰ οὔτε στὴ γυνώμῃ. Μοναχάκης καὶ πάλε Μοναχάκης. Καλόγνωμος καὶ στοχαστικὸς σὰν τὸν πατέρα του. Τὰ λόγια του μετρημένα, σὰν κορίτσι! τὰ μάτια σκυμένα. Ἐνα λόγο νὰ τοῦ πῆς κοκκινίζει καὶ γίνεται παπαρούνα.

Καὶ τὸν ἔχαίδενε στὸν ὅμοιο. Οἱ Μοναχάκης κοκκινίζει ἔσκυψε τὰ μάτια. Οἱ γέρος ἀναστέναξε τάφερνε γύρῳ γιὰ νὰ θυμηθῇ πάντα τὴν μακαρίτισσα τῇ γυναικᾳ του.

— Ἔτσι ἡμούνα καὶ ἔγω παιδί. Ὁταν ἔδωκε ὁ θεὸς καὶ ἐπῆρα τὴν μακαρίτισσα τὴν μάννα σας, ντρεπόμουνα νὰ τῆς μιλήσω. Θεὸς σχωρέστην, ἡμέρα ποῦ εἶνε. Τριάντα χρόνια ζήσαμε μαζῆ, μονοιασμένοι καὶ ἀγαπημένοι ψυχὸς λόγο δὲν ἀκουσεις ὁ ἔνας ἀπὸ τὸν ἄλλον. Τὸ Μοσχαδό ἀπάνω, τὸ Μοσχαδό κάτω. Καὶ ἔκείνη τὸν Ἀποστόλη της. Ἀλλος ἀπὸ τὸν Ἀποστόλη δὲν ἦταν στὸν κόσμο. Μιὰ ἡμέρα νὰ μὴν τὴν ἔβλεπα, ἔχανα τὸν κόσμο. Οἱ θεὸς μᾶς ἔδωκε παιδιά μὲ τὸ τσουβάλι. Γέμισε τὸ σπίτι παιδιά. Τὸ Μοσχαδό τίποτε πρῶτα δὲν ἀποστόλης καὶ ὑστερα ὅλα τὰ παιδιά. Καὶ ἔγω πάντα κοντά της. Τὴ δούλειά μου στὸ σπίτι τὴν εἶχα. Στὸν αὐλόγυρο δῆλη τὴν ἡμέρα. Τὰ βαρέλια ἔκει, οἱ ντουζγές, τὰ τσέρκια, τὰ σύνεργα ὅλα στὸν αὐλόγυρο. Ντάκ καὶ ντούκ δῆλη τὴν ἡμέρα. Δὲν περνοῦσε ὥρα νὰ μὴν ἔρθῃ τὸ Μοσχαδό κοντά μου. Ολο καὶ κάτι εὑρισκε νὰ μ' ἔρω-

τήσῃ. Πότε γιὰ τὰ παιδιά, πότε γιὰ τὸ φαῖ, πότε γιὰ τὸ ἔνα, πότε γιὰ τὸ ἄλλο. Ἐγὼ τὸ καταλάβαυνα. «Μοσχαδό, σου τὸ εἶπα, στιγμὴ δὲν μπορεῖς νὰ κάνῃς χωρὶς ἔμενα». Καὶ ἔκεινη θύμωνε μαθές θεὸς σχωρέστην, ἡμέρα ποῦ εἶνε καὶ μούλεγε: «Τὴν δρεξί σου ἔχω...» καὶ ἔφευγε τάχα κακιωμένη. Καὶ πάλι νά σου την. Ὁταν τελείωνα τὴν δουλειά, μὲ λυπότανε κάποιες καὶ μούλεγε: «Δὲν πᾶς καὶ σὺ μαθές, Ἀποστόλη, στὸν καφενέ, νὰ ξεσκλετισθῆς, νὰ πάρῃς τὸν ἀέρα σου. Σὲ βαρέθηκα νὰ σὲ βλέπω...» Στὸν καφενέ! Τί νὰ κάνω στὸν καφενέ; «Στὰ καρφιὰ κάθεται ὁ Ἀποστόλης, μου λέγανε στὸν καφενέ. Ἄγιτε πήγαινε, Ἀποστόλη, νὰ μὴ σὲ δείχῃς η γυναικα σου!...» Καλότυχοι! τόσο ἡξεραν, τόσο ἔλεγαν... Πᾶνε ἔκεινα τὰ χρόνια. Μοῦ τὴν ἐπῆρε ὁ θεός, δόξα νάχῃ τὸνομά του. Ἀπὸ τότε δὲν εἶμαι στὸν κόσμο τοῦτον εἶμαι ἀπὸ τὸν ἄλλον κόσμο. Ζωντανὸς καὶ πεθαμένος. Ἐγὼ σᾶς τὸ εἶπα, παιδιά μου, σὰν πάω νάνανταμώσω τὸ Μοσχαδό, χαρὰ νὰ τῶχετε, κανένας νὰ μὴ μὲ κλάψῃ. Κόκκινα νὰ ντυθῆτε..

Καὶ τὸν ἔπερναν τὰ κλάματα τὸ γέρο. Τὰ παιδιά του ἀγρίειθαν:

— Ημέρα ποῦ εἶνε, πάλε τὰ κλάματα ἀρχισες, πατέρα; Εἶνε γρουσουνιὰ μαθής τέτοια μέρα.

— Συμπαθᾶτε με, παιδιά μου, δὲν τὸ θέλω καὶ ἔγω, ἔλεγε ὁ γέρος. Μὰ ἔτσι σὰν κουβεντιάζω γιὰ τὴν μάννα σας, θαρρῶ πᾶς τὴν ἔχομε μαζῆ μας στὸ τραπέζι, ἡμέρα ποῦ εἶνε.

Καὶ γύριζε πάλε στὸ Μοναχάκη, σκουπίζοντας τὰ μάτια του.

— Νά, τοῦτος μούμοιασε, ὁ Μοναχάκης. Ἰδιος καὶ ἀπαράλλαχτος. Καλόγνωμος καὶ πονητικὸς σὰν καὶ ἔμενα. Χαρὰ στὴ γυναικα ποῦ θὰ τὸν πάρῃ. Ὁπως ἔζησα ἔγω μὲ τὴν μακαρίτισσα τὴν μάννα σας, ἀμποτε νὰ ζήσῃ καὶ αὐτός. Μονοιασμένα καὶ ἀγαπημένα. Οἱ θεὸς μόνο νὰ μὴ τὸν δώσῃ τὸ κακό ποῦ εἶδανε τὰ μάτια μου. Μαζῆ νὰ ζήσουν καὶ μαζῆ νὰ πεθάνουν, νὰ μὴν ίδοινε χωρισμὸ τὰ μάτια τους..

σὰ νὰ γινότανε χίλια κομμάτια, ἐτρέξανε μὲ μιᾶς ἀπὸ πλώρη σὲ πρύμη, ἀπὸ κοινότα σὲ καρένα, ἔνα τρίζιμο χαμοῦ. Πρώτη φορὰ τὰ χρειάστηκε ὁ καπετάν Μοναχάκης. Ἐδωκε ὁ Θεός καὶ δὲν κοινήθηκε τὸ καράβι. Δεύτερο κῦμα ζωντανὸ ἔχυμηκε ἀπὸ τὴν μάσκα κ' ἔλους πρύμα-πλώρα τὸ καράβι. Ὁ λοστρόμος ἀρπάχτηκε ἀπ' τὴν ἀρμαδούρα· λίγο καὶ τὸν ἔπερνε ἡ θάλασσα. — Ὅρτσα! φώναξε στὸν τιμονιέρη μουσκεμένος. Ἡ «Ἀθηνᾶ» τινάχτηκε πάλι σὰν παληκάρι. Σακατεμένη ἐτούτη τὴν φορά. Ὁ καπετάν-Μοναχάκης τὸ καταλάβαινε. Οἱ πόνοι τὸν σουβλοῦσαν κ' αὐτὸν σὰν καρφιά.

— Πάει, κ' οἱ δύο σακατευτήκαμε εἰπε τρίβοντας τὴν μέση του. Σώμηκαν τὰ ψέματα. Ὁ Θεός νὰ βάλῃ τὸ χέρι του.

Ἄπὸ τὸ ἀμπάρι ἀξαφνα πρόβαλε ἔνα κεφάλι μὲ γουρλωμένα μάτια. Ηετάχτηκε στὴν κουβέρτα, ἔκανε δύο σάλτους ἐπιδέξια, καὶ ἀπὸ σχοινὶ σὲ σχοινὶ, ἔφθασε στὴν πρύμη. Ἡταν ὁ γέρω-Φλώκος, ὁ Ἀμύλητος. Ψηλός, ἔρεακιανός, σκερβωμένος, ἔδοντιάρης, μὲ μιὰ μύτη ποῦ κατέβαινε σὰν ἀγκιστρὶ ὡς τὸ σόμα, μὲ μεγάλα ἄγρια φρύδια, ἀξούριστος πάντα μὲ τὰ γένεια σὰν καρφιά, εἶχε μάτια γαλανὰ καὶ ἥμερα μέσα στὴν ἀγριάδα τοῦ προσώπου του. Ὁ καπετάν-Μοναχάκης τὸν ἀγαποῦσε ἔχωριστά, γιατὶ δὲν ἔβγαζε ποτὲ τιμουδιὶ ἀπὸ τὸ στόμα του. «Μέρα, μέρα. Νύχτα, νύχτα.» Ὁ γέρω-Φλώκος τὰ εἶχε σὰν καμένα τούτη τὴν φορά.

— Μᾶς πήρανε τὰ νερά, καπετάνιο. «Ἐνα μποῦ νερό. Γκούπ καὶ γκούπ τὸ σκαμπανέβασμα, μᾶς σακάτεψε.

Κ' ἐστάθηκε χωρὶς νὰ πῇ ἄλλο λόγο.

Ο καπετάν-Μοναχάκης συλλογίστηκε.

— Φλώκο, παιδί μου, ἔλα στὸ τιμόνι νὰ σκαντσάρης τὸν τιμονιέρη. Ἐγὼ θὰ κατεβῶ νὰ ἴδω τί γίνεται, κι' ἀς ἐτοιμάσουν τὴν τροῦμπα.

Προχώρησε μὲ κόπο. Οἱ πόνοι τὸν ἔσφαζαν. Κομματιασμένος σὲ δύο. Σὲ λίγο ἥρθε πάλι ἀπάνω. Μόλις βαστοῦσε στὰ πόδια του. «Ἐκανε νὰ πέσῃ κάτω, νὰ σωριασθῇ.

— Δὲν βαστάω πειά. Θὰ πάω νὰ γύρω λίγο.

«Ο λοστρόμος ἀρπάξε τὴν ρόδα τοῦ τιμονιοῦ, ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ γέρω-Φλώκου.

— Γέρω Φλώκο δῶσ' ἔνα χέρι νὰ βοηθήσῃς τὸν καπετάνιο νὰ κατεβῇ.

Ο γέρω-Φλώκος μὲ τὰ κοκκαλιάρικα μὰ δυνατά του χέρια ἀρπάξε τὸν καπετάνιο ἀπὸ τὴν μέση.

— Βαστέζου ἀπάνω μου, καπετάνιο. «Ἐννοια σου.

Καὶ κατέβαιναν. Οἱ ἀρμοὶ τῆς «Ἀθηνᾶς» ἐτρέξαν στὸ σκαμπανέβασμα, ὁ καπετάνιος βογχοῦσε.

— Βόγγα σὺ καὶ βόγγα γώ, εἴπε ὁ Μοναχάκης στενάζοντας, ὁ Θεός νὰ βάλῃ τὸ χέρι του μὲ τούτη τὴν σοροκάδα.

Δὲν εἶχε γύρει ἀκόμα στὴν κουκέτα του κ' ἔνα ιράκι δυνατὸ ἀκούστηκε ἀπ' τὴν κουβέρτα. σὰ σπάσιμο ἀλυσσίδας.

— Φλώκο, παιδί μου, στὴν κουβέρτα γλήγορα. Μᾶς ἔσπασε τὸ τιμόνι.

— Ο Φλώκος μιὰ καὶ δύο βρέθηκε ἀπάνω.

— Τὰ παλάγκα στὸ διάκι γλήγορα, εἴπε δὲν λοστρόμος.

Αρπάξανε ἀμέσως τὰ παλάγκα μὲ τὸ Φλώκο καὶ τὰβαλαν στὴ θέση τους. Δέξα σοι δὲν Θεός! Μία στιγμὴ ἔμεινε μονάχα ἀκυβέρνητο τὸ καράβι καὶ καθὼς ἔπαιξε τὸ τιμόνι, τὸ διάκι ἔχτυπτησε τὸ λοστρόμο στὶ πλάτη. Πόνεσε δυνατά. Ο γέρω Φλώκος κατέβαινε ποῦ καὶ ποῦ κ' ἔρριχνε μιὰ ματιά, μήπως ἔγύρευε τίποτε. «Ολο καὶ νερὸ ἔπινε. Τὸν ἔκαιε ἡ θέρμη.

— Καὶ τώρα ποῦ νὰ ποδίσης; Ποῦ νὰ ποδίσης, δὲν μοῦ λές;

Ο λοστρόμος δόσε ἔβλεπε τὸν καιρὸ νὰ βαστάῃ τὸ χαβᾶ του καὶ ἀκούει τὴν τροῦμπα ποῦ πολεμοῦσε νὰ προφτάσῃ τὰ νερά καὶ τὰ τριξιμάτα τοῦ καραβιοῦ στὸ σκαμπανέβασμα ἔμουρούριζε δόλενα, δυνατὰ τώρα, μιλῶντας στὸ γερο-Φλώκο.

— Ἐλα. Χριστὲ καὶ Παναγία, μὲ τοῦτο τὸ κακό. Βρὲ μάτια μου, Φλώκο, κατάλιπες πῶς αὐτὸς δὲν χριστιανὸς ἔβαλθηκε νὰ μᾶς πνίξῃ;

Ο γέρω-Φλώκος τιμουδιά. Τραβοῦσε μοναχὰ τὴν ἀκρη τῆς μύτης του μὲ τὰ δύο του δάχτυλα, σὰ νὰ ἥθελε νὰ τὴν κατεβάσῃ περισσότερο στὸ στόμα.

Ο λοστρόμος ἀφοῖξε ἀπὸ τὸ κακό του.

— Βρὲ Φλώκο, παιδί μου, τὴν μύτη σου τραβᾶς; Εμεῖς χανόμαστε καὶ ἔστι τὸ χαβᾶ σου; Βρὲ κατάλιπες πῶς χανόμαστε; Καὶ ποῦ νὰ ποδίσης τώρα, δὲν μοῦ λές ποῦ νὰ ποδίσης!

Ο γέρω-Φλώκος τιμουδιά. Δός του καὶ τὴ μύτη του. Τὴν τροῦμπα σὲ νὰ τὴν βάλῃ στὸ στόμα.

— Βρὲ καράβια θεριὰ τοῦδωκαν, βρὲ μπάρκα πρωτοτάξειδα ποδίσανε, καὶ ἔμεις ποῦ πάμε δὲν μοῦ λές; Βρὲ πανὶ δὲν φαίνεται στὸ πέλαγο, βαπόρια δὲν ξεμυτίζουν νὰ ταξιδέψουν, καὶ ἔμεις μωρέ, ποῦ βαστιόμαστε μὲ τὰ μπλάστρια, ποῦ πάμε δὲν μοῦ λές;

Ο γέρω-Φλώκος τιμουδιά. Δός του καὶ τὴ μύτη του.

— Ο Θεός νὰ μὲ συχωρέσῃ. Μὰ ἔδω καὶ λίγα χρόνια δὲν καπετάν-Μοναχάκης μοῦ φαίνε-

ται πῶς πάει γυρέβοντας γιὰ πνίξιμο. Νὰ τὸ ίδης, γερω-Φλώκο. Τώρα ποῦ τὸν πῆραν τὰ γεράματα καὶ τὸν σφίξαν οἱ ρεματισμοί, κάλιο τῶχει νὰ πάῃ στὸ φοῦντο μὲ τὴν «Ἀθηνᾶ» παρὰ νὰ ίδῃ ἄλλον καπετάνιο σ' αὐτὸ τὸ σαπιοκάραβο. Ο Θεός νὰ μὲ βγάλῃ ψεύτη, μὰ πάω νὰ χάσω τὸ μναλό μου μ' αὐτὸν τὸν ἀνθρωπο.

Ο γέρω-Φλώκος τιμουδιά. Εἶχε ἀκούσει πολλὰ παραξένα στὴ ζωὴ του. «Επιασε πάλι τὴν ἀκρη τῆς μύτης του καὶ τὴν τραβοῦσε νὰ τὴν κατεβάσῃ στὸ στόμα, κυττάζοντας τὸ πέλαγος.

Ολη τὴν νύχτα καὶ δὴ τὴν ημέρα τὸ κρατήσανε τραβέρσο μὲ τὴν τουρκετίνα, ἀμπάστο μούδα τὴν γάπια καὶ τὴ μπούμα. Ή τροῦμπα ἔδούλευε ἀδιάκοπα. Ο καπετάνιος δὲν ματαφάνηκε στὴν κουβέρτα. Κάπου-κάπου τὰ βογγιτά του ἔφθαναν ὡς ἀπάνω. Πονοῦσε δυνατά. Ο γέρω Φλώκος κατέβαινε ποῦ καὶ ποῦ κ' ἔρριχνε μιὰ ματιά, μήπως ἔγύρευε τίποτε. «Ολο καὶ νερὸ ἔπινε. Τὸν ἔκαιε ἡ θέρμη.

Τὴν νύχτα ἀρχισε νὰ ξαστερώνῃ κατὰ τὴ δύσι.

— Τὰ εἶδες; εἴπε δὲν γέρω Φλώκος στὸ λοστρόμο. Ο πονέντες ξαστέρωσε.

Κ' ἐτρεξε νὰ δώσῃ τὰ σιχαρίκια στὸν καπετάνιο.

Κατὰ τὰ ξημερώματα φύσης πονέντες. Ή θάλασσα τῆς νοτιᾶς ἀρχισε νὰ πέφτῃ σιγά, σιγά. «Ἐδωκε δὲν Θεός καὶ τὴν σκαπούλαρισαν.

— Απ' τοῦ Χάρου τὰ δόντια, εἴπε δὲν λοστρόμος.

— Τώρα νάφισουμε τὴν «Ἀθηνᾶ» καὶ νὰ πιάσουμε τὸν Μοναχάκη, εἴπε δὲν γέρω-Φλώκος.

Τὸν πονοῦσε ἡ ψυχὴ του. «Εβαλε δὴ τὰ γαταροσσόφια του κάπω, μὰ τοῦ κάπου. Τὸν Μοναχάκη τὸν ἔψηνε ἡ θέρμη στὸ στρῶμα. Οι πόνοι τὸν ἔσφαζαν.

. . . Σὲ πέντε ημέρες, κυριακὴ ημέρα, τὸ ἀπομεσήμερο, ἔρριχνε τὴν ἄγκυρα στὴν πατρίδα.

Στὸν καφενὲ τὸν καπετάν-Πεφάνη τὸ δειλινὸ πάντα μαζεμένα τὰ γεροντάκια. Τὶς κυριακὲς δὲν ἔλειπε κανένας. Ήταν καὶ ἡ μέρα τοῦ βαποριοῦ. Κάθε δικτὼ καὶ κάποτε κάθε δεκαπέντε ἔπιανε τὸ βαπόρι τοῦ Βώλου. Κατὰ τὸν καιρό. Κάποτε περνοῦσε καὶ μῆνας ποῦ δὲν ἔβλεπαν βαπόρι. Έκείνη τὴν κυριακὴ τὸ περίμεναν χωρὶς ἄλλο. Ή θάλασσα ἦταν λάδι. Τὰ γεροντάκια ἀπόξω ἀπὸ τὸν καφενέ, ἄλλοι μὲ τὰ σκαμνιά τους ἐκύτη-

ταζαν τὸ πέλαγο. Ο καπετάν-Πεφάνης ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸν καφενέ, ἀνεβασμένος σ' ἓνα σκαμνὶ ἀπλωνε τὰ μπλάστρια νὰ στεγνώσουν ἀπάνω στὸν σπάγγον ποῦ εἶχε περασμένους νὰ πωτοφράσῃ κάτω στὸν καφενέδες.

— Τὸ βαπόρι, τὸ βαπόρι..

Ο γέρω-Μελιγκόνης πρῶτος πάντα νὰ μάθῃ τὰ νέα καὶ νὰ διαβάσῃ τὴν ἐφημερίδα, πετάχθηκε ἀπὸ τὸ σκαμνὶ του.

— Νά το, φάνηκε! Νὰ ίδουμε τὶ νέα μᾶς φέρνει δὲν ἀτμός.

Τὸ «ἀτμός» τῶλεγε πάντα μὲνειά δέρα παρένε.

Τὸ βαπόρι ἐφάνηκε τώρα καθαρὸ στὴ μπούκα τοῦ λιμανιοῦ. Ο κόσμος ἔτρεχε κάτω στὴ σκάλα, οἱ βάρκες ξεκινοῦσαν γεμάτες μπαύλα καὶ κοφίνια.

Ο Μελιγκόνης ξαφνιάσθηκε.

— Κάτι τραβάει μαθής πίσω τὸ βαπόρι. «Ἐνα μπόκι. Τὸ σκαρί τοῦ Μοναχάκη..

— Αὐτὸ εἶνε, δὲν τὸ βλέπεις μαθής; εἴπε δὲν Μπεφάνης ἀφοῦ κρέμασε καὶ τὸ τελευταῖο μπλάστρι. «Ολο καὶ δὲν δο.

Τόλλα γεροντάκια κύτταζαν, μὰ δὲ ξεχώριζαν.

— Αὐτὸ εἶνε, εἶπε πάλι, δὲν γέρω-Φλώκος. Θέλει καὶ ἐρώτημα. Κάποια ζημία θάπαδε. Δὲν τὸ βλέπεις πῶς εἶνε σὰν καραβοτσακισμένο, γδαρμένο ἀπὸ δίλες τὶς μεριές, ἀγνώριστο. «Ἀθηνᾶ» τοῦ Μοναχάκη.

Ο Γιαννιός δὲν γέρω-Φλώκος τὰ χρειάσθηκε.

— Φέρε μας ἔνα ρούμι, Πεφάνη. Θὰ πεταχτῶ νὰ ίδω τὶ γίνεται.

Τὸ βαπόρι ἐστροφει σιγὰ - σιγά, ἔλυσε τὸ μπρόκι καὶ στάθηκε στὸν ἀτμό, σφυρούζοντας. Τὸ μπρόκι τραβήξε ἵσα κατὰ τὸ μῆλο, μὲ τὸ δρόμο ποῦ εἶχε, καὶ βιάστηκε νὰ φέγη καὶ τὶς δύο ἄγκυρες. «Ἐνα νερόχιονο ἀρχισε νὰ πέφτῃ πεσήμερο, ἔρριχνε τὴν ἄγκυρα στὴν πατρίδα.

— Θὰ πεταχτῶ νὰ ίδω τὶ γίνεται.

— Εκαμε νὰ τραβήξῃ μπροστὰ καὶ στάθηκε.

— Πεφάνη! Πεφάνη!

Καὶ στάθηκε σὰ χαζός. Ο Πεφάνης πετάχθηκε ἀπὸ τὸ μαγαζί. Τὰ γεροντάκια τινάχτηκαν ἀπάνω, ξαφνισμένα, ἀπ' τὴν φωνὴ τοῦ Μελιγκόνη. Στάθηκαν δύο καὶ κύτταζαν. Δεξιὰ στὴ σκάλα τοῦ μπροκιοῦ ἥλθε ἡ σκαμνιά της μὲ δύο παιδιά. Απάνω στὴ σκάλα ἔνα παρά-

ξενο πρᾶμα ἐφάνηκε. Σὰν ἀνθρωπός ποῦ κρατοῦσε ἔνα μεγάλο μπόγο κόκκινο στὴν πλάτη του. Ἐπειτα δὲ ἀνθρωπός αὐτὸς - ἔχωριζε τῷρα ἔνα ψηλό, ἔρακιανδρ γεροντάκι - μὲ τὸν κόκκινο μπόγο στὴν πλάτη, ἐπιάστηκε μὲ προσοχὴ ἀπὸ τὰ σχοινιὰ τῆς ἀνεμόσκαλας καὶ ἀρχισε νὰ κατεβαίνῃ μὲ κόπο. Ἀπὸ πάνω ἦσαν ἄλλοι μαζεμένοι. Ὁ ψηλὸς ἀνθρωπός μὲ τὸν μπόγο κατέβηκε σιγά - σιγά τὰ σκαλιὰ καὶ πάτησε τὴ βάρκα. Ὁ κόκκινος μπόγος ἐκουνήθηκε. Τώρα ἀρχιζε νὰ ἔχωριζῃ σὰν ἀνθρωπός. Ἐφάνηκε τὸ κεφάλι του, τὰ χέρια του, τὰ πόδια. Ἐνας ἀνθρωπός, κουβαριασμένος, γαντζωμένος ἀπὸ τὸ λαιμὸ τοῦ ψηλοῦ ἀνθρώπου, κουκουλωμένος μὲ μὰ κόκκινη τσέργα. Ὁ ναύτης ποῦ ἦταν στὴ βάρκα, ἀφησε τὰ κουπιά, ἐσήκωσε τὴν τσέργα ἀπὸ τὸν ἀνθρώπον, ποῦ ἦταν καβάλλα, καὶ τὴν ἐστρωσε κάτω. Κατέβηκαν καὶ οἱ ἄλλοι ἀπὸ πάνω. Ἐπιασαν μὲ προσοχὴ τὸν ἀνθρώπο, ποῦ ἦταν κουβαριασμένος ἀπάνω στὸ λαιμὸ τοῦ ψηλοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὸν ἀκούμπησαν στὴ βάρκα. Τὸν ἐκουκουλωσαν μὲ τὴν τσέργα καὶ κάθισαν σκυμμένοι ἀπὸ πάνω του. Τὰ δύο παιδιὰ ἐπιασαν τὰ κουπιά, ἀβαράρισαν ἀπὸ τὸ μπρόκινο καὶ ἀρχισαν νὰ λάμπουν. Ἡ βάρκα ἐρχότανε κατὰ τὸ μέρος τοῦ καφενέ.

Ο Μελιγκόνης, δ Πεφάνης καὶ τὰ γεροντάκια ἐκύτταζαν, ἀκούνητοι, καρφωμένοι, ἀμίλητοι, τῇ βάρκα ποῦ ζύγωνε.

— Ο Μοναχάκης!

Φώναξε πρῶτος δ Μελιγκόνης μὲ πιασμένη φωνή.

— Ο Μοναχάκης! Τὸν Μοναχάκην βγάζουν. Ο Μοναχάκης ἀνήμπορος! Καλότυχε Μοναχάκη, τί κακὸ σοῦ ἥρθε;

Καὶ σαλτάρισε στὸν ἄμμο. ᩩ βάρκα εἶχε ζυγώσει. Ἐτρέξαν κι οἱ ἄλλοι ἀπὸ πίσω.

— Καλῶς ὠρίσατε! Τί τρέχει μαθές!

— Τὸν καπετάνιο ἔχουμε ἀνήμπορο. . ἀκούστηκε μὰ φωνὴ ἀπὸ τὴ βάρκα.

— Βαρειά; ἐρώτησε πάλι δ Μελιγκόνης.

— Δὲν εἶνε τίποτα! ἀποκρίθηκε μαστημένα μὰ φωνὴ ἀπὸ τὴ βάρκα. Μὴ σκιάζεσθε. Κρύωσε καὶ πιάστηκαν τὰ πόδια του μαθές.

Ο Μελιγκόνης ἡσύχασε.

— Δόξα νάχη δ Θεός! Περαστικὰ ἀς εἶνε. Σᾶς τράβηξε τὸ βαπτόρι μαθές; Τί πάθατε;

— Μᾶς εἶχε καρφωμένους τὸ καραντὶ δέω ἀπὸ τὴν Ἀλόνησο. Σὰν πέρασε τὸ βαπτόρι, κάναμε σινιάλο καὶ μᾶς ζύγωσε. Εἴπαμε πῶς ἔχουμε ἀρρωστο μέσα καὶ μᾶς τράβηξε.

Ἡ βάρκα εἶχε ζυγώσει στὴν ἀμμουδιά. Τὴν ἑκάδισαν στὴν ἄμμο μὲ τὴν πλώρη. Ὁ γέρω-Φλώκος ἐπιασε δύο μοῦδες τὰ βρακιά του καὶ πήδησε στὸ γιαλό, θαλασσωμένος ὡς τὰ γόνατα. Ὁ λοστρόμος μὲ τοὺς ἄλλους ναῦτες ἐσήκωσαν σιγά - σιγά τὸν καπετάνιο καὶ τὸν ἐφόρτωσαν στὸν ὅμο τοῦ γέρω-Φλώκου, δίχνοντάς του ἀπάνω τὴν κόκκινη τσέργα. Ὁ Μοναχάκης βογγοῖσε: «Αγάλια! ἀγάλια παιδιά! ἀγάλια καὶ πονῶ.» Κ' ἐπιάστηκε ἀπὸ τὸ λαιμὸ τοῦ ναύτη.

— Στὸ Κυρατσώ, καπετάνιο, νὰ σὲ πάω στὸ Κυρατσὼ τὴν ἀδερφή σου, ποῦνε σιμά τὸ σπίτι.

— Κουράγιο Μοναχάκη! Δὲν ἔχεις τίποτε. Κρύω εἶνε μὰ περάση... είτε δ Μελιγκόνης χλωμός σὰν τὴ λαμπάδα τὸν ἀγκάλιασε καὶ τὸν φίλησε.

— Δὲν μπορῶ, γέρω - Μελιγκόνη, μὲ σφάζει 'Ακουμπήστε με νὰ ξανασάνω. Τὰ πόδια μου σὰ σκουριασμένα σίδερα τὰ νοιώθω.

Τὸν ἀκούμπησαν στὴν ἀμμουδιά. Ὁ γέρω-Φλώκος τὸν κρατοῦσε στὴν ἀγκαλιά του, οἱ ἄλλοι ἀπὸ πάνω του. Τὸ νερόχιονο ἐπεφτε.

— Κουράγιο, Μοναχάκη, δὲν εἶνε τίποτε. Κρύω εἶνε, μὰ περάση.

— Αντίκρου, μέσα στὴ σκιὰ ποῦ ἀπλωνε στὰ νερά τὸ βουνὸ τοῦ Προδρόμου, ἡ «Ἀθηνᾶ» ἐσάλευε παραπονετικά. Ὁ Μοναχάκης κουβαριασμένος ἀπάνω στὴν ἄμμο, μέσα στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ γέρω-Φλώκου μ' ἔνα δοχαλητὸ ποῦ ἔβγαινε ἀπὸ τὸ στῆθος του, σήκωσε τὸ κεφάλι του μὲ κόπο κ' ἐκάρφωσε τὰ μάτια μισοσβυσμένα ἀπάνω στὸ μπρόκινο. Τὸ πρόσωπό του ἦταν σὰν τὸ κερί, τὸ στῆθος του ἀνεβοκατέβαινε σ' ἔνα βουβὸ ἀναφυλλητό. Ἐμεινε ἔτσι κάμποση ὥρα. ἀγκαλιάζοντας μὲ τὸ μάτι τὴν «Ἀθηνᾶ», ποῦ ἐσάλευε γερόντισσα ἑτοιμοθάνατη μέσα στὴ σκιὰ σὰ νὰ ψυχομαχοῦσε.

— Νὰ πάμε, Μοναχάκη, εἶπε δ Μελιγκόνης, μὰ κρυψής.

— Ἀφησέ τους, Μελιγκόνη, νὰ τὰ ποῦνε. Ἀφησέ τους νὰ τὰ ποῦνε μὲ τὴν «Ἀθηνᾶ», εἶπε σιγαλὰ δὲ λοστρόμος. Ἐχουν ἀνοίξει κουβέντα, μεγάλη κουβέντα. Ποιὸς ξέρει ἀν θάξαναϊδη δ ἔνας τὸν ἄλλον!...

Μεγάλη κουβέντα! Τί εἴπανε κανένας δὲν ἀκούσει, μὰ δλωνῶν τὰ μάτια εἶχαν βουρκώσει. «Υστερα δ Μοναχάκης ἐπῆρε μιὰ βαθειὰ ἀνάσσα καὶ ορίγοντας μιὰ θάση ματιὰ ἀγόραγη στὴν «Ἀθηνᾶ»:

— Σχώρα με καὶ Θεδς σχωρέσοι! μουρμούρισε.

Ἡ «Ἀθηνᾶ» ἐσάλεψε λυπητερὰ μέσα στὸ μούχρωμα, σὰν νάπείκασε τὰ λόγια τοῦ Μοναχάκης, ποῦ τόνε κλαῖς ζωντανὸ μαθές;

— Δὲν κλαίω, παιδί μου Πεφάνη. Δὲν κλαίω. «Ετσι μὲ πῆρε τὸ παράπονο. Είδα ἀντρόγυνα νὰ χωρίζουν καὶ δὲν ἔκλαψα. Μὰ τώρα δὲν ξέρω μαθές, Πεφάνη, παιδί μου, δὲν ξέρω, μ' ἐπῆρε τὸ παράπονο....

Καὶ ἀρχισε νὰ κλαίῃ σὰν τὸ παιδί.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΤΟ ΥΠ' ΕΝΟΙΚΙΟΝ ΒΡΕΦΟΣ

Ἡ το μαύρη καὶ ἀπελπιστικὴ νὺξ Δεκεμβρίου νῦν περιτυλίσσουσα τὴν πρωτεύουσα τῆς Ἀγγλίας ὡς μαῦρον σάβανον καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ βαρεῖς χαμηλοὶ ἀτμοὶ κατέπιπτον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐν εἴδει μονοτόνου καὶ δχληρᾶς βροχῆς, παγερᾶς ὡς σταγόνες κρυστάλλων ἐντὸς βραχώδους σπηλαίου. Οἱ διαβάται ὡμοίαζον φαντάσματα τοιμακτικοῦ ὄνειρου, διότι τὸ ωχόδον τρέμον φῶς τοῦ ἀεριόφωτος ἄλλοτε τοὺς ἔκαμνε νὰ φαίνωνται γίγαντες μέσα εἰς τὴν πυκνὴν διμήλην καὶ ἄλλοτε νὰ χάνωνται διλοτελῶς εἰς πέλαγος ἐρεβῶδες. Μὲ δποκώφους ἀγρίας φωνὰς οἱ σιδηρόδρομοι τῆς πόλεως ἀπεβίβαζον τὸ οιγοῦν πλῆθος, τοὺς πόλεως ἀπεβίβαζον τὰ ειδιότατα, εἰς τοὺς διαφόρους σταθμούς, δπον νυσταλέοι νπάλληλοι, σκαιοί ὡς ἐκ τῶν ἔλειπον καιροῦ, ηρπαζον τὰ εἰσιτήρια ἐκ τῶν χειρῶν των μὲ ἀπότομον ταχύτητα καὶ δρόμην. Οἱ δόληγοι τῶν λεωφορεών ἐγίνοντο δύστροποι χωρὶς καμπίαν πραγματικὴν ἀφροδύην. Καταστηματάχαι τὴν χειρῶν τοὺς φλύαροι καὶ ἀγροίκοι. Αμαξηλάτης σοβαρὸς ἐκάμητο ἐπὶ τὸν ἀδωλίου του, καὶ ὑπηρέτης ἀμέμπτου περιβολῆς ἵστατο εἰς τὸ πεζοδόμιον, στηρίζων χαριέντως τὴν χειροκτιοφόρον χειρα τὸν ἐπὶ τὴν σιλπωνή λαβίδος τῆς θυγάδης ἄμαξης. Καὶ οἱ δύο οὗτοι κύριοι εἶχον τὸ πρόσωπον εἴτοιλμον καὶ σταμερόν. Εφαίνοντο ὡς ἀνείκηνει δρέπει εἰς πέρας μεγάλην πρᾶξιν, ητις θάξαναϊδη δ ἔνας τὸν ἄλλον!...

Εἰς μίαν οἰκίαν, τῆς δρούσας αἱ θύραις πυρᾶς, πνίγων τοὺς λάρουγγας καὶ τυφλόνων τοὺς δρομιλούς τῶν διαβατῶν ὑπεισήρχετο διὰ τῶν ἔλαχίστων σχισμάδων τῶν οἰκιῶν, παγόνουσα τὸ αἷμα καὶ αὐτῶν τῶν πλουσίων θητῶν, τῶν καθημένων εἰς θραίκας αἱθούσας ἐμπροσθετοῦ τῆς θερμάστρας, καὶ οἱ δροῦσοι εὐκόλως λησμονοῦν δτι ὑπάρχει τι τόσον φοβερὸν ὡς η πενία καὶ τὸ ψῆνος διὰ τὸν πτωχὸν κόσμον, εἰς τὸν δροῦσον ἔχουν ἐρμητικῶς κλεισμένας τὰς θύρας των.

Εἰς μίαν οἰκίαν, τῆς δρούσας αἱ θύραις περιεκτικῶς χρωματισμέναι καὶ τὰ κίτρινα μεταξωτὰ παραπετάσματα τῶν παραθύρων κάπως ουπαρά, καὶ η δρούσα εφαίνετο δτι ητο «εὔπεπτισμένη πρὸς ἐπίδειξιν» δι' δλους δσοι τὴν παρετήρουν ἔξωθεν - ἵστατο μία κλειστὴ ἀμάξα παρετήρουν δπον θύρας τῶν παρεπηράνων καὶ εὐτραφῶν ὑπων. Αμαξηλάτης σοβαρὸς ἐκάμητο ἐπὶ τὸν ἀδωλίου του, καὶ ὑπηρέτης ἀμέμπτου περιβολῆς ἵστατο εἰς τὸ πεζοδόμιον, στηρίζων χαριέντως τὴν χειροκτιοφόρον χειρα τὸν ἐπὶ τὴν σιλπωνή λαβίδος τῆς θυγάδης ἄμαξης. Καὶ οἱ δύο οὗτοι κύριοι εἶχον τὸ πρόσωπον εἴτοιλμον καὶ σταμερόν. Εφαίνοντο ὡς ἀνείκηνει δρέπει εἰς πέρας μεγάλην πρᾶξιν, ητις θάξαναϊδη δ ἔνας τὸν ἄλλον!...

άμαξηλάτης ξέλινεν ύπερ τῆς ἀπλῆς κοτολέπτας, διότι, ὡς ἔλεγεν, ἵτο πλέον εὔπεπτος, ἐνῷ δὲ ὑπηρέτης ὑπεστήριζεν ἐπιμόνως τὸ οὐσιαστικὸν καὶ γευστικὸν μπιφτέκι μὲ κρεμμύδια ἐπὶ τέλους ὑπερίσχυσεν ἡ γνώμη του. Ἀφ' οὗ ἐτελείωσεν ἡ σπουδαία αὐτὴ συζήτησις, ἔγειναν βαθμηδὸν σκεπτικοὶ συλλογιζόμενοι τὸ παρελθόν, τὸ παρὸν καὶ τὴν μέλλουσαν χαρὰν τοῦ νὰ τρώγῃ τις μὲ ἔξοδα ἄλλου. Αὐτὴ ἡ γλυκεῖα καὶ σύχαριστος σκέψις τοὺς ἀπησχόλει ἀκόμη

Οἱ ἕποι ἥσαν ἀνυπόμονοι καὶ ἐκτύπων διὰ τῶν ποδῶν των τὸ λασπωμένον ἔδαφος, ἀνατινάσσοντες τὴν χαίτην καὶ τὴν οὐράν, ἐνῷ ἡ ἀναπνοή των ἀνεμιγγύετο μὲ τὴν βαρεῖαν καὶ πυκνὴν ὁμίχλην.

Ἐπὶ τῆς λευκῆς μαρμαρίνης κλίμακος τῆς οἰκίας πρὸ τῆς ὅποιας ἵσταντο, κατέκειτο ἐν δέμα σχεδὸν ἀφανές, ἀμιορφόν καὶ ἀκίνητον. Οὐδεὶς ἐκ τῶν δύο λαμπροστολίστων αὐτῶν κυρίων ἤξιώσε νὰ τὸ παρατηρήσῃ, διότι κατέκειτο εἰς σκοτεινὴν γωνίαν καὶ ἥτο ταπεινὸν καὶ διὰ τυχαῖον ἀκόμη βλέμμα τῶν ὑπερηφάνων ὀφθαλμῶν των. Ἐξαφνα αἱ χρωματισταὶ θύραι τῆς οἰκίας ἥνοικυμησαν μὲ κρότον.

Θερμότης καὶ λαμπρότης ἐκ τοῦ διαδρόμου τῆς εἰσόδου διεκύθησαν ὡς ρεῦμα εἰς τὴν ὁμιχλώδη δόδον καὶ ἀμέσως δὲ ὑπηρέτης, σοβαρὸς καὶ ἀπαθής, ἥνοιξε τὴν θυρίδα τῆς ἀμάξης. Κυρία ἡλικιωμένη, ἐνδεδυμένη πλουσίως καὶ μὲ ἀδάμαντας ἀπαστράπτοντας ἐπὶ τῆς λευκῆς της κόμης, ἔξηλθε τῆς οἰκίας γεμάτη ἀρώματα. Ἡκολούθειτο ἀπὸ νέαν ὡραίαν ὡς κοῦκλαν, μὲ μύτην σιμήν καὶ σόμα μικρὸν ἀλλ' αὖθιδες, κρατοῦσαν τὸ μετάξινον καὶ ἀπὸ τρίχαττα φόρεμά της μὲ περιφρονητικὴν ὑπερηφάνειαν καὶ μὲ προσοχὴν, ὡς νὰ ἐφοβεῖτο μὴ πατήσῃ τὸ πόδι της εἰς ἔδαφος, τὸ δοπίον δὲν ἥτο στρωμένον μὲ τὸν καλλίτερον τάπτητα. Ὁταν ἐπλησίασαν τὸ ὄχημα, τὸ εἰς τὴν γωνίαν τῆς μαρμαρίνης κλίμακος ἀμιορφόν καὶ ἀκίνητον δέμα ἔλαβε ζωὴν. Γυνὴ μὲ ἀγρίαν κόμην καὶ ἀγριωτέρους ὀφθαλμοὺς ἀνεφάνη τὰ ὀχρά της κείλη ἔτρεμον ἀπὸ τὰ δάκρυα καὶ ἥκουσθη ὁμιχλὴ φωνή της:

«Κυρίᾳ! γιὰ τὸν Θεοῦ, ἐλεήσετε με, κυρία!»

‘Αλλ’ ἡ κυρία μὲ ὑφος περιφρονητικὸν ἐπέρασε κινοῦσα λεπτῶς καὶ ὑπερηφάνως τὴν ἐνώδη ἐσθῆτα της, χωρὶς νὰ δώσῃ καιρὸν εἰς τὴν δυστυχὴ νὰ ἔξακολουηθῇ. Καὶ ἡ πτωχὴ τότε ἐστράφη μὲ κάποιαν ἐλπίδα πρὸς τὸ γλυκύτερον τῆς κόρης πρόσωπον.

· Καλή μου, λυπήσου με! Μιὰ μικρὴ ἐλεημοσύνη.. ὁ Θεὸς νὰ σ' εὐλογήσῃ! Εἶσαι πλούσια κι' εὐτυχισμένη κι' ἔγω πεθαίνω ἀπὸ τὴν πεῖνα! Μιὰ πεντάρα γιὰ τὸ μωρό, γιὰ τὸ φτωχὸ ἐτοῦτο. Καὶ ἐπεχειρήσε ν' ἀποσύρῃ τὸ ρακῶδες σκέπασμα διὰ νὰ δείξῃ τὸν κρυμμένον θυσανορόν της ἀλλ' ἀπεκρούσθη ἀπὸ τὸ ψυχρὸν καὶ ἀνηλεῖς βλέμμα της.

«Δὲν ἔχεις δουλειὰ στὴν πόρτα μας, εἴπεν ἡ κόρη ἀποτόμως πήγαινε γρήγορα, νὰ μὴν καλέσῃ ὁ ὑπηρέτης τὸν ἀστυφύλακα!»

Καὶ εἰσελθοῦσα μὲ τὴν μητέρα της εἰς τὸ δῆμα, εἴπεν εἰς τὸν ὑπηρέτην μὲ θυμόν:

«Χόσουαρτ, πῶς ἀφίνεις αὐτὸν τοὺς ξητιάνους νὰ πλησιάζουν τὸ ἀμάξι; Ἡθελα νὰ ξέρω γιατί σὲ πληρώνομε — ντροπή σου!»

«Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία, εἴπεν δὲ ὑπηρέτης σοβαρῶς, δὲν τὴν παρετήρησα καὶ κλείσας τὴν θύραν τοῦ δχήματος ἔκύταξε μὲ ὑπερήφανον βλέμμα τὴν δυστυχὴ γυναικα ἡ δοπία ἀνέμενεν ἐκεῖ, καὶ μὲ ἀπότομον κύνησιν τῆς χειρὸς εἴπε μεγαλοπετῶς.

· Ήκουσες; Τράβα ἀπὸ δῶ.

· Εκτελέσας οὕτω τὸ καθῆκον του, ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ ἐδωλίου του, πλησίον τοῦ φίλου του ἀμάξηλάτου, καὶ τὸ ὄχημα ἀνεχωρησε βιαίως, τὰ δὲ λάμποντα φῶτα του ἔχαμησαν ἀμέσως μέσα εἰς τὴν φρικώδη ὁμίχλην ἡ δοπία ἐκρέματο ὡς ἐπικήδειος πέπλος ἐκ τοῦ ἀοράτου οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς σχεδὸν ἀοράτου γῆς.

· Η δυστυχὴς ἐπαίτις ἔμεινε μόνη ἀφ' οὗ εἰς μάτην ἔξητησεν ἐλεημοσύνην ἐκεῖ ὅπου οὐδὲ ἵχος ἐλέους ὑπῆρχεν, παρετήρησε γύρω της μὲ ἀπελπισίαν ὡς παράφρων καὶ ἐφάνη ὡς ἀνήθελε νὰ εἴπῃ τι φοβερόν ἀλλ' ἥκουσθη ἀσθενῆς καὶ λυπηρὸς θρῆνος ὑπὸ τὰς πτυχὰς τοῦ δέματος, τὸ δοπίον ἐκράτει εἰς τοὺς κόπλους της καὶ ἀμέσως συνεκρατήθη χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν ἥχισε νὰ βαδίζῃ ἀσυνεδήτως καὶ ἔξαφνα εὐρέθη πρὸ τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας τῆς γνωστῆς ἐν Λονδίνῳ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ὁραόριον. Ἡ μιτελής ἀκόμη πρόσοψις τῆς ἐκκλησίας ἐφαίνετο κατίμανδρη ἔνεκα τῆς ὁμίχλης δὲν εἴχε τίποτε τὸ γραφικὸν ἢ ἐλκυστικόν. Καὶ ὅμως ἀνθρώποι εἰσήρχοντο καὶ ἐξήρχοντο ἥσυχως, διὰ δὲ τοῦ κινοῦμένου ἐρυθροῦ παραπετάσματος τῆς θύρας ἔχύνετο εὐχάριστον, θερμὸν καὶ ἀμυδρὸν φῶς. Ἡ δυστυχὴς ἐστάθη διστάζουσα, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἀπεφάσισε νὰ ἀνέλθῃ τὰς μακρὰς βαθμίδας τῆς κλίμακος. Ἀφοῦ ἀνῆλθε, παρετήρησεν ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας καὶ εἰσῆλθεν. Ὁ ναὸς ἥτο ξένος δι' αὐτὴν δὲν

παγωμένο! Δὲν πειράζει, μικρό μου! Θ' ἀναπαυθοῦμε λίγο ἐδῶ καὶ ἐπειτα θὰ πᾶμε νὰ ποῦμε ἔνα τραγούδακι, νὰ μᾶς δώσουν ὀλίγα λεπτά καὶ ὑστερα θὰ γυρίσωμε στὸ σπίτι μας. Κοιμήσου λίγο ἀκόμα, πουλάκι μου! Ἐδῶ συνεφέραμε λιγάκι.»

· Εδίπλωσε τὸ σκέπασμα περισσότερον, φροντίζουσα νὰ προστατεύῃ τὸ μικρὸν καλλίτερον ἀπὸ τὸ ψύχοντος. Ἐκείνη τὴν στιγμὴν κυρία μὲ πένθος βαρὺ διῆλθε πλησίον της καὶ πρόσωρη σασαρία πρὸς τὰς βαθμίδας τοῦ θυσιαστηρίου, ἔγονυπτέτησε καλύψασα τὸ πρόσωπόν της μὲ τὰς χειράς. Τῆς πτωχῆς ὄδοιπόρου ἡ προσοχὴ εἰλικρύσθη καὶ παρετήρει μὲ θλιβερὰν ἐκπληξίν τὴν γονατισμένην κυρίαν, ἡ δοπία ἐφοροῦσε πλούσιον μαῆδον μεταξωτὸν φόρεμα μὲ πένθιμον ταινίαν. Βαθμηδὸν οἱ ὀφθαλμοί της ἐπλανήθησαν πρὸς τὰς βαθμούς της βαρύτητος, οἱ ὀφθαλμοί της, πλήρεις πυρετώδους πόνου, ἥσαν μεγάλοι καὶ μαῦροι καὶ διετήρουν ἀκόμη τὴν λάμψιν των τόστιμα της μόνον, αὐτὸς ὁ προδότης τῶν καλῶν καὶ κακῶν πράξεων τοῦ βίου μας, ἀπεκάλυψεν ὅτι ἡ ζωὴ της δὲν εἴχε περάσει δομαλή· αἱ γραμμαί του ἥσαν τραχεῖαι καὶ μοχθηραί, τὸ δὲ ἐκδικητικὸν κύρωτα τοῦ ἀνω κείλους ἐφανέρωνε τὴν τρελλήν της ὑπερηφάνειαν, τὴν ὄχι ἀμοιδούς ἀσυστόλου ήδυπαθείας. Ἐστάθη δολίγας στιγμὰς ἀκίνητος· κατόπιν μὲ μεγίστην στοργὴν καὶ τρυφερότητα ἥχισε νὰ ἐκτυλίσῃ τὸ λεπτὸν ρακῶδες σκέπασμα, παρατηροῦσα ἀσφίτως κάνιστρον γεμάτον ἀνθη λεπτὰ καὶ εὐωδιάζοντα, τὰ δοπία θὰ εἴληχον βέβαια ἀφεθῆ ἐκεῖ ἀπὸ εὐλαβῆ προσκυνητήν. Εἶδε μὲ ἀμφιβολίαν τὰς κινουμένας ἀργυρᾶς κανδύλας καὶ τὰ σπινθηροβούλοντα κηρύγια. Καὶ ἥσιμάνθη εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν λεπτὴν εὐωδίαν ὡς ἀν ὑπῆρχον ἐκεῖ που πλησίον τοῦ βέβαιαν της δομήτην περιστάσεως. Τότε τὸ πλανώμενον βλέμμα της ἐπανῆλθε καὶ πάλιν εἰς τὴν γονυπετοῦσαν μαυροφόρον κυρίαν, ἡ δοπία ἐξηκολούθει νὰ μένῃ ἀκίνητος, καὶ ἥσιμάνθη ἐκείνη τὴν στιγμὴν πνιγμὸν εἰς τὸν λαμπόν της ἐνῷ τὰ δάκρυα ἀνήρχοντο. εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της.

· Προσεπάθησε νὰ μετατρέψῃ τὸ ὑστερικὸν τοῦτο αἴσθημα εἰς περιφρονητικὸν γέλωτα. «Θεέ μου, Θεέ μου,» εἴπε χαμηλοφώνως, τί τόπος εἶναι αὐτὸς δπου προσεύχονται σὲ μιὰ γυναικα καὶ ἔνα παιδί! Τὴν ίδιαν στιγμὴν ἡ μαυροφόρος κυρία ἥγερθη. Ήτο νέα μὲ ὑπερήφανον, ωραίον ἀλλὰ τεθλιμμένον πρόσωπον της γυναικὸς μὲ ἔκφρασιν πόνου ἀνεκαλλήτου. Ἐμενεν ἀκίνητον καὶ ἀφονον. Θλιβερὰ μικρογραφία τῆς ἀνθρωπίνης δυστυχίας ἔνα μωρὸ παιδάκι, ἐπὶ τοῦ δοπίου ἥτο χαραγμένα ἡ λύπη καὶ ὁ πόνος. Μετ' ὀλίγον ἐσυρε τὸ μικρὸν ἀδύνατον χεράκι του καὶ ἐθύπευσε τὴν προστάτιδα του μὲ ἀσθενὲς μειδίαμα. Ἐκείνη ἀπήντησεν εἰς τὴν ἀγάπην του μ' ἐνθουσιασμόν, τὸ ἔφερε σφικτὰ εἰς τὸ στήθος της καὶ τὸ κατεφύλησε θωπεύουσα αὐτὸ μὲ διακεκομμένας λέξεις μητρικῆς στοργῆς:

«Πουλάκι μου, χρυσό μου. Ναί, ναὶ τὸ ξέρω, εἶσαι τόσο κουρασμένο, τόσο πεινασμένο καὶ

γλυκεῖαν φωνὴν « ἡμπορῶ νὰ τὸ ίδω; » « Μάλιστα κυρία » ἀπήντησε καὶ ἀμέσως ἀπέσυρε τὸ σκέπασμα ἵνα φανῇ τὸ ἵσχυντον λευκὸν προσωπόν του, τὸ δποῖον ἐφαίνετο ἀκόμη συγκινητικώτερον εἰς τὸν ὑπὸν του. « Ἐγασσα τὸ δικό μου πρὸ μιᾶς ἐβδομάδος » προσεύμηκε περὶλυπος ἥ κυρία, παρατηροῦσα τὸ βρέφος. « Ήτο τὸ πᾶν γιὰ μένα ». Η φωνή της ἔτρεμεν ἥνοιξε τὸ βαλάντιόν της καὶ ἔμεσε δύο σελίνια εἰς τὴν κεῖσα τῆς ἐκπλήκτου ἐπαίτιδος. « Εἶσαι πιὸ εὐτυχῆς ἐσύ προσεύχου καὶ γιὰ μένα, γιατὶ εἴμαι τόσον ἐρημητός ». Καὶ καταβιβάσασα τὸν μακρὸν μαῆδον πέπλον τῆς ὅπως σκεπάσῃ καθ' ὄλοκληρον τὸ πρόσωπον, ἀπῆλθε βραδέως. Η πτωχὴ τὴν ἥκολον θύμει διὰ τοὺς βλέμματος, ἔως δτον τὸ χαριτωμένον ἀνάστημα τῆς ἔχαμη εἰς τὸ σκότος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ τότε ἐστράφη πάλιν πρὸς τὸ θυσιαστήριον. « Νὰ προσευχῆμδο γ' αὐτήν ! » ἐσκέφθη. « Ἐγώ, σὺν νὰ ἡμποροῦσα νὰ προσευχῆμδο ! » Καὶ ἔχαμογέλασε μὲ μεγάλην πικρίαν. Παρετήρησε καὶ πάλιν τὸ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ἄγαλμα τῆς Θεοτόκου. Τίποτε δὲν ἐσήμαινε δι' αὐτήν. Άλλὰ καὶ αἱ γνώσεις τῆς ἐν γένει περὶ κοιστιανισμοῦ ἥσαν μηδαμινα· μίαν φορὰν μόνον εἶχεν ἀναγνώσει μικρὰν θρησκευτικὴν διατριβὴν μὲ τὸν ἔξης τίτλον « Στάσου, διότι πηγαίνεις εἰς τὴν Κόλασιν ». Η θρησκεία ἐνεπαίζετο ὑπὸ τῶν δμοίων της, τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἥμδων Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐλαμβάνετο ὡς μάταιος δρόκος ἥ βλασφημία: ὅμεν τὸ ἀγνόν, τὸ πλῆρες μιστηρίου, τὸ συμπαθὲς ἐκεῖνο μαρμάρινον δμοίωμα τῆς Παρθένου ἥτον ἀκατανόητον εἰς τὴν δυστυχῆ πλανόδιον. Σὰν νὰ ἡμποροῦσα ἔγω νὰ προσευχῆμδο ! ἐπανέλαβε χλευαστικῶς. Παρετήρησε τὸ ἀργυροῦν νόμισμα καὶ τὸ κοιμώμενον παιδίον καὶ ἔξαφνα μὲ προδυμίαν ἔγονυπτέτησε.

« Όπου κι ἀν ἥσαι » εἶπεν ἀποτεινομένη πρὸς τὸ ἄνωθέν της ἄγαλμα, « φαίνεται δτι ἔχεις καὶ σὺ δικό σου παιδί. Βοήθησε με νὰ προσέχω αὐτὸν ἔδω: δὲν εἶναι δικό μου ἥθελα νὰ ἥναι καὶ δμως τὸ ἀγαπῶ περισσότερο ἀπὸ τὴν μητέρα του. Ἐλπίζω ν' ἀκούσης τὴν παράκλησί μου: ἀν ὑπάρχῃ ἔδω μέσα Θεός, τὸν παρακαλῶ νὰ εὐλογῇ τὴν καλὴν ψυχὴ τῆς κυρίας αὐτῆς ποῦ ἔχασε τὸ χρυσό της παιδιά. Ἐγὼ τὴν εὐλογῶ μ' ὅλη μου τὴν καρδιά, μὰ δική μου εὐλογία δὲν ἀξίζει τίποτε».

Καὶ παρετήρησεν ἐκ νέου τῆς Παναγίας τὴν αλθερίαν λευκὴν μορφήν: « φαίνεσαι νὰ μὲν-νόησες, μὰ δὲν τὸ πιστεύω ! Δὲν πειράζει-

εῖπα δτι ἥθελα νὰ πῶ αὐτὴ τὴν φορά ». Η περίεργος παρακλητική της δμιλία ἐτελείωσεν ἥγερθη καὶ ἀπῆλθεν. Αἱ μεγάλαι μύραι τῆς ἐκκλησίας ἐκινήθησαν βαρεῖαι ὅπισθεν της, καὶ ενδρέθη πάλιν εἰς τὴν λασπωμένην δόδον.

Ἐπιπτε συνεχῶς λεπτή, ψυχρά, διαπεραστικὴ βροχή. Άλλὰ τὸ νόμισμα, τὸ δποῖον ἐκράτει, ἥτο φυλακτὸν ἀπέναντι τῶν ἔξωτερικῶν κακούχων ἥκολον θύμησε τὸν δρόμον της μέχρις δτον ἔφθασεν εἰς καθαρὸν γαλακτοπωλεῖον δπον ἔδωσε δύο πέννας καὶ ἔγειμε γάλα τὸ φιαλίδιον τοῦ μικροῦ διὰ τὸν ἔσυτόν της δὲν ἥγρασε τίποτε. Δὲν εἶχε φάγει καθ' ὅλην τὴν ἥμέραν καὶ ἥσθιαντο πολὺ κουρασμένη. Μετ' ὅλιγον εἰσῆλθεν εἰς λεωφορεῖον τὸ δποῖον τὴν ἔφερεν εἰς τὸ Τσάριν-Κρός, δπον κατέβη εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου, τὸν ἀπαστράπτοντα ἀπὸ φῶτα ἥλεκτρικά, διὰ νὰ ζητήσῃ ἐλεημοσύνην ἀπὸ τοὺς διαβάτας. « Ενας τῆς ἔδωκε μίαν πένναν ἄλλος, νέος ὥραλος, μὲ δφθαλμοὺς καύνους καὶ ἔξηντλημένους, ἔθεσε τὴν κεῖσα του εἰς τὸ θυλάκιον, ἔλαβεν ὅλα τὰ καλκὰ νομίσματα ἀνερχόμενα εἰς τρεῖς πέννας καὶ ἐν τέταρτον, ἔρωψε αὐτὰ εἰς τὴν παλάμην της καὶ τῆς εἶπε μὲ ἀπρεπῆ φαιδρότητα καὶ ἀναισχυντίαν:

« Αὐτὰ τὰ ὥραῖα σου μαῆδα μάτια ἥξιζαν καλλίτερη δουλειά. Ἐκείνη ὁπισθοχώρησε καὶ ἔρογήσεν: δ νέος ἔγέλασε δυνατὰ καὶ ἀνεγόησε. Ἐνῷ ἐστέκετο ἔκει, σκέψεις ἀπαίσιαι περοῦνσαν ἀπὸ τὸν νοῦν της ἄλλ' δ κλαυθμὸς τοῦ μικροῦ παιδίου τὴν ἐπανέφερεν εἰς τὸν ἔσυτόν της, καὶ ἀφοῦ τὸ ἥσυχασεν, ἐψιθύρισε. « Ναί, ναί, ἀγάπη μου, εἶναι πολὺ ὑγρασία καὶ κρύο καὶ πρέπει νὰ φύγωμε ». Ἀνελθοῦσα καὶ πάλιν εἰς λεωφορεῖον, μετέβη εἰς τὴν ὄδον Τότεγχαμ-Κόρτ, φθάσασα οὕτω μετὰ φοβεροὺς κλονισμοὺς εἰς τὴν κατοικίαν της, κειμένην εἰς μίαν δυπαράν τάροδον εἰς τὸ ἔλεινότερον μέρος τῶν Σέβεν-Ντάέλς. Εἰσερχομένη ἔχαιρετισθη χλευαστικῶς ἀπὸ χονδροειδεῖς καὶ τραχεῖς ἀνδρας καὶ γυναῖκας, οἵτινες ἥσαν συνηθοισμένοι εἰς μικρὸν καπηλεῖον εἰς τὴν γωνίαν τῆς παρόδου.

« Νὰ ἥ Λίζα! » ἐβόησεν εἰς ἔξ αὐτῶν. « Νὰ ἥ Λίζα μὲ τὸ ἀφράτο μωρό της ». « Ἐλα, παληοκόριτσο, βγάλε δξω δσα ἔχεις! πόσα εἶναι; κέρασε μας ὄλους! »

Η Λίζα διῆλθε μεταξύ των σταθερῶς τὸ ηπειρήφανον κύρτωμα τοῦ ἄνω κείλους της ἔδειξε τὴν ἔνδομυχον ἀγανάκτησίν της καὶ οἱ

δφθαλμοί της ἥστραψαν ἀπὸ περιφρόνησιν ἀλλὰ δὲν ἀπήντησε τίποτε.

Η σιωπή της, παρώργισε μίαν κόρην μὲ πρόσωπον γαλῆς καὶ κόμην περιπελεγμένην ὡς τρελλῆς, ἱλικίας δεκαεπτὰ ἐτῶν περίπου, ἥ δποιά ἔκειτο μεθυσμένη σχεδὸν κατὰ γῆς, κρατοῦσα τὰ γόνατά της μὲ τοὺς δύο βραχίονας.

« Κυρὰ Μόξ », ἐφώναξε, « κυρὰ Μόξ, σὲ ζητοῦν νὰ ἥ Λίζα μὲ τὸ μωρό σου! »

Καὶ ὡσὰν οἱ λόγοι της εἶχον τὴν ισχυρὰν γοητείαν νὰ προσκαλέσουν κακοποιὸν πνεῦμα, ἐπεφάνη πάραντα εἰς τὴν μύραν μιᾶς τῶν ἔλεινων ἔκεινων οἰκιῶν γύναιον χονδροειδές, σχεδὸν γυμνὸν ἔως εἰς τὴν δσφὺν καὶ μὲ ποισμένην καὶ κηλιδωμένην ἀποτρόπαιον μορφήν, τὸ δποῖον δσφύος της, ἔξηκολονθύμησε σαρκαστικῶς. « Νὰ σοῦ πῶ, ἀν ἔχῃς νὰ πληρώσης δύο σελίγια, ἥμπορῶ νὰ σοῦ τὸ ἀφήσω ἀπόψε». Φωνὴ φαιδρᾶς ἐπιδοκιμασίας ἔξερδράγη ἐκ τῶν παρισταμένων καὶ μεθυσμένων θεατῶν, καὶ ἥ κόρη, ἥ δποιά ἔκαθητο κατὰ γῆς, ἔκινησε τὰς κεῖσα της χειροκροτοῦσα δυνατὰ καὶ φωνάζουσα.

« Μπράβο, κυρὰ Μόξ: δὲ δίνει κανεὶς χάρισμα τὸ μωρό του τὴν νύχτα. Πρέπει νὰ πάρῃς πιὸ ἀκριβὰ παρὰ τὴν ήμέρα ». Τὸ πρόσωπον τῆς Λίζας ἔγινεν ωχρὸν καὶ τραχύ. Ξέρεις δτι δὲν ἔχω χρήματα, εἶπε σιγά, δὲν ἔφαγα οὔτε ἥπια ὅλη τὴν ήμέρα, πρέπει καὶ ἔγω νὰ ζήσω, ἀν καὶ δὲν ἀξίζει τὸν κόπο. Τὸ παιδί! — καὶ ἔδω ἥ φωνή της ἔγεινε γλυκεῖα — κοιμάται καὶ εἶναι κρῆμα νὰ ξυπνήσῃ τὸ καύμένο. Θὰ κλαίῃ καὶ δὲν θὰ ήσυχάσῃ ὅλη τὴν νύχτα · ἔγω θὰ τὸ ζεστάνω καὶ θὰ τὸ ήσυχάσω ἀν μοῦ τ' ἀφήσης, καὶ θὰ πληρώνης τακτικά, ἀλλη ὅλη θὰ πάρῃ τὴν τύχη».

« Επαυσε δπως ἀναπνεύσῃ δλίγον καὶ ἥ Λίζα εἶπεν ήσυχως.

« Καλά, κυρὰ Μόξ, νὰ τὸ σελίνι σου καὶ ἥ τέσσερις πέννες γιὰ τὸ κρασί σου. Τώρα δὲν σοῦ χρεωστῶ πλιὰ τίποτε γιὰ τὸ παιδί. »

Διστάζουσα ἔβλεπε μετὰ πολλῆς τρυφερότητος τὸ ἐπὶ τῶν βραχίονων της μικρὸν καὶ προσέθηκεν ἴντευτικῶς: κοιμᾶται τώρα νὰ τὸ πάρω μαζί μου ἀπόψε;

« Η κυρὰ Μόξ, » ἐφώναξε, « κυρὰ Μόξ, σὲ ζητοῦν νὰ ἥ Λίζα μὲ τὸ μωρό σου! »

Καὶ ὡσὰν οἱ λόγοι της εἶχον τὴν μύραν γοητείαν νὰ προσκαλέσουν κακοποιὸν πνεῦμα, ἐπεφάνη πάραντα εἰς τὴν μύραν μιᾶς τῶν ἔλεινων ἔκεινων οἰκιῶν γύναιον χονδροειδές, σχεδὸν γυμνὸν ἔως εἰς τὴν δσφὺν καὶ μὲ ποισμένην καὶ κηλιδωμένην ἀποτρόπαιον μορφήν, τὸ δποῖον δσφύος της, ἔξηκολονθύμησε σαρκαστικῶς. « Νὰ σοῦ πῶ, ἀν ἔχῃς νὰ πληρώσης δύο σελίγια, ἥμπορῶ νὰ σοῦ τὸ ἀφήσω ἀπόψε». Φωνὴ φαιδρᾶς ἐπιδοκιμασίας ἔξερδράγη ἐκ τῶν παρισταμένων καὶ μεθυσμένων θεατῶν, καὶ ἥ κόρη, ἥ δποιά ἔκαθητο κατὰ γῆς, ἔκινησε τὰς κεῖσα της χειροκροτοῦσα δυνατὰ καὶ φωνάζουσα.

« Μπράβο, κυρὰ Μόξ: δὲ δίνει κανεὶς χάρισμα τὸ μωρό του τὴν νύχτα. Πρέπει νὰ πάρῃς πιὸ ἀκριβὰ παρὰ τὴν ήμέρα ». Τὸ πρόσωπον τῆς Λίζας ἔγινεν ωχρὸν καὶ τραχύ. Ξέρεις δτι δὲν ἔχω χρήματα, εἶπε σιγά, δὲν ἔφαγα οὔτε ἥπια ὅλη τὴν ήμέρα, πρέπει καὶ ἔγω νὰ ζήσω, ἀν καὶ δὲν ἀξίζει τὸν κόπο. Τὸ παιδί! — καὶ ἔδω ἥ φωνή της ἔγεινε γλυκεῖα — κοιμάται καὶ εἶναι κρῆμα νὰ ξυπνήσῃ τὸ καύμένο. Θὰ κλαίῃ καὶ θὰ ήσυχάσῃ ὅλη τὴν νύχτα · ἔγω θὰ τὸ ζεστάνω καὶ θὰ τὸ ήσυχάσω ἀν μοῦ τ' ἀφήσης, καὶ θὰ πληρώνης τακτικά, ἀλλη ὅλη θὰ πάρῃ τὴν τύχη».

« Επαυσε δπως ἀναπνεύσῃ δλίγον καὶ ἥ Λίζα εἶπεν ήσυχως.

Επεται τὸ τέλος.

ΜΑΡΙΑ ΚΟΡΕΛΛΗ

Ἐπ τὸ ἀγγλικὸν ἐπὸ Π. Φ.

ΣΕΛΙΔΕΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑΣ

Μεταξύ των έγγραφων του Δημ. Γεωργιάδου λογίου, έκ των δύο πολιών τινά έδημοσιεύσαμεν ήδη, υπάρχει καὶ ἐκτενές ἡμερολόγιον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐφημερίδες» περιγράφον τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς βασιλείας τοῦ Ὀθωνος. Ὡς ἐπαναστάτης καὶ μέλος τοῦ μυστικοῦ κομιτάτου ὁ Γεωργιάδης ἐμελέτησε τὰ πρόσωπα ἐκ τοῦ πλησίου καὶ ἡδυνήθη νὰ δώσῃ ἀκριβῆ εἰκόνα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Σήμερον δημοσιεύμενόν ἔναις ἀπόσπασμα τῶν «Ἐφημερίδων» ἐπιφύλασσόμενον νὰ δώσωμεν καὶ ἄλλο εἰς προσεχὲς τεῦχος, περιλαμβάνον ἐπιστολὴν τοῦ Ὀθωνος πρὸς τὸν διδάσκαλόν του βασιλεῖον φὸν Ρίτερ. Τὸ ἀντίγραφον τῶν ἐγγράφων τούτων μᾶς παρεδόθη ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Β. Τσοκοπούλου.

Σ. τ. Δ'

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ ΜΕ ΤΗΝ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑΝ ΑΜΑΛΙΑΝ

Πρὸ πολλοῦ ἡδη, ἀφ' ὅτου ἐπέστρεψα ἐκ Κρήτης, εἶχα σκοπὸν νὰ παρουσιασθῶ εἰς τοὺς Βασιλεῖς, δὲν παρείχετο μοι δῆμος ή κατάλληλος εὐκαιρία, καθότι δὲν ἦθελον νὰ φανῶ ὅτι, ὡς ἄλλοι ἡδη πολλοί, προσέλειχον τὴν τιμὴν ταύτην. Ἄλλ' οὐδὲ ὅτι δὲν ἦθελον νὰ παρουσιασθῶ πρὸ τῶν Βασιλέων ἐνόμιζον ὅρθον. Προσχωρήσας εἰς τὰς θέας καὶ τὰς βλέψεις τῶν ἀντιδραστικῶν καὶ τῶν ἐπαναστατῶν, προσεχώρησα ὑπὸ δρούς καὶ ἐπιμυῶν νὰ διαφωτισθῶ ἐπὶ τῆς πορείας τῶν πραγμάτων μέχρι τῶν ἀλαχίστων αὐτῶν λεπτομερειῶν. Συνέπεσεν ἐν τούτοις τὸ ἐπεισόδιον τῆς 13 Ιουνίου (Σ. Π. Περὶ τοῦ ἐπεισοδίου τούτου οὐδόλως διμιλεῖ ὁ Γεωργιάδης καὶ ἐπομένως εἶναι τελείως ἀγνωστὸν τὸ συμβάν εἰς τὸ δύο πολιών ἀναφέρεται) καὶ ἐπέσπευσε τὴν παρουσίασίν μου εἰς τ' Ἀνάκτορα.

Τὴν ἐπέραν τῆς 24 Ιουνίου δ ἀξιωματικὸς Σκοῦφος ἥλθεν ἐνωρὶς εἰς τὴν οἰκίαν μου καὶ μοὶ εἶπεν ὅτι ὁ Ροῦφος τοῦ ἀνεκοίνωσεν ἐμπιστευτικῶς ὅτι ἡ Βασίλισσα Ἀμαλία ἐπεχύμει νὰ μὲ ἵδη. Ἐπιμυῶν νὰ διευκολύνω

τὴν Ἀνασσαν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐπιμυώσας τῆς ταύτης ἀπεφάσισα νὰ μεταβῶ εἰς τ' Ἀνάκτορα καὶ νὰ ἡητήσω παρουσίασιν. Ἐνῷ δῆμος διηρχόμην πρὸ τοῦ καφενείου «Βυζαντιον» δ ἀξιωματικὸς τῆς χωροφυλακῆς Κόκκινος μὲ ἐπλησίασε καὶ μοὶ ὑπέδειξε διαταγὴν ἵνα παρουσιασθῶ πάραντα εἰς τὴν Ἀστυνομίαν. Ἡκολούθησα τὸν ἀξιωματικὸν ἐνῷ νεανίᾳ τινὲς συνηθοισμένοι εἰς τὸ καφενεῖον καὶ ἀντιληφθέντες τοῦ γεγονότος, ἥρξαντο ψάλλοντες ἵταλικόν τι ἀσμα ὅπερ, ὡς μοὶ εἴπον, σημαίνει «Συνωμοτεῖτε καθ' ἡμῶν, Κύριε!!»

Ο ἀξιωματικὸς Κόκκινος ἥκουσε τὸ ἀσμα καὶ ἐστράφη ἀγρίως πρὸς τὸν νεανίαν. Ἐκτιμήσας δῆμος ὅτι ἡσαν πολλοὶ καὶ ἡτο ἀνίσχυρος κατ' αὐτῶν, εἰς οὗτος καὶ ἀσπλος, ἥρκεσθη νὰ μὲ ἀρπάσῃ ἀπὸ τοῦ βραχίονος. Τοῦτο ἐνεθάρρυνε τοὺς νέους, οἵτινες ἥρξαντο προκαλοῦντες με ν' ἀρνητῶν νὰ παρακολουθήσω τὸν ἀξιωματικὸν ἀλλ' ἐγὼ ὑπῆκουσα καὶ διητυμύθημεν πρὸς τὴν ἀστυνομικὴν διεύθυνσιν, ὅπου ἔμαθον ὅτι ἐπρόκειτο ν' ἀνακριθῶ διὰ τὸ ἐπεισόδιον τῆς 13 Ιουνίου.

Μόλις ἐν τούτοις εἶχον εἰσαχθῆ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἀστυνόμου, διαγγελὺς φθὰς τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἀνήγγειλεν ὅτι ἡ Βασίλισσα μ' ἔχεται εἰς τ' Ἀνάκτορα. Ο τρόπος τῆς προσκλήσεως ταύτης οὐδὲ φυσικὸς οὐδὲ τατικὸς εἶναι. Δέον δῆμος νὰ σημειώσω ἐνταῦθα ὅτι ἡ ἐποχὴ ἐκείνη ἦν ἀνώμαλος λίαν καὶ τὰ ἥττον βεβαίως ἔκτροπα δὲν ἦσαν ἐκεῖνα ἀτινα προήρχοντο ἐκ τῶν ἀνακτόρων. Η ἀστυνομία προέβη εἰς ἀπόλυτον μου ἀφοῦ συνετάχθη ἐγγραφόν τι διπερ ὑπέγραψα, ἐνῷ συντόμως καὶ δι' ὑφοντού ἔξετίθεντο τὰ τῆς συλλήψεώς μου, καὶ διπερ, ὡς ἐπληροφορήθην ἀργότερον, ἐπεδόθη τῇ Βασιλίσσῃ.

Ἡκολούθησα τὸν εἰσαγγελέα, φέροντά με εἰς τὸ Παλάτιον. Ἡτο ἡδη ἡ ἐνδεκάτη πρὸ μεσημβρίας καὶ δῆμος ἀσυνήθης τις κίνησις ἐπεκράτει εἰς τὰς ὄδοντας καθ' ὅτι εἴχεν ἀφ' ἐσπέρας

γνωσθῆ ὅτι εἰς τὰς Θήβας οἱ Ἀποστολόποιοι ἔκάλεσαν τὸν λαὸν εἰς μεγάλην συνάμορφουσιν ἵς τὸ ἀποτέλεσμα ἀνέμενεν ἐναγωνίως δὲ λαὸς τῶν Ἀθηνῶν, φοβούμενος ὅτι καὶ ἐκεῖ δὲ στρατὸς ἥθελε διαπρᾶξει ὅτι καὶ ἐν Ἀθήναις πρὸ τινῶν ἐβδομάδων. Ο διαγγελεὺς ἵδων τὴν κίνησιν ταύτην, μὲ ἀφῆκε καὶ προύχωρησε δρομαίως, ἐγὼ δὲ ἀποφεύγων τὰς συναντήσεις καὶ σύννους ἥδη καὶ σκεπτικὸς ἥκολούθουν τὸν δρόμον μου... Εἰς τ' Ἀνάκτορα δ Ḍατέη-Πέτρος ἥλθεν εἰς συνάντησίν μου, μετ' αὐτοῦ δὲ εἶδα καὶ τὸν νεαρὸν Γρίβαν καὶ τὸν Δόστην. Οι δύο τελευταῖοι διμιούργησαν καὶ μόλις ψυχρόν τινα χαιρετισμὸν ἀλληλεδώκαμεν.

Η βασίλισσα μ' ἐδέχθη εἰς τὸ μικρὸν γραφεῖον τῆς. Εἰσηχόμην ἥδη ἐγὼ διὰ τῆς μιᾶς θύρας ὅτε ἐκείνη εἰσῆλθε διὰ τῆς ἄλλης. Μὲ κατεμέτρησε διὰ τοῦ βλέμματος καὶ ἐνόμισα ὅτι δὲν διέλαθε με μικρὰ τις ἐκφρασις δυσαρεσκείας ἥτις ἐπεχύθη ἐπὶ τῆς μορφῆς της. Εν τούτοις προύχωρησε πρὸς ἐμὲ καὶ μοὶ ἔτεινε τὴν κειδα ἥν της προστίνας ἥσπασθην. Τὸ πρόσωπον τῆς Βασίλισσης ἥθρισε καί:

— Ἐπὶ τέλους, σᾶς βλέπω, κύριε, εἶπε. Πρὸ πολλοῦ ἐνόμιζα διὰ τὸν ἔχοντας διάτητον.

— Εἶναι ἀλήθεια, κυρία, εἶπον..

Η βασίλισσα μὲ διέκοψε μὲ ἀπαστράπτοντας δρομαλιμούς.

— Πῶς; κυρία μόνον;

— Μάλιστα, Μεγαλειοτάτη, ἀν θέλετε, καὶ τοι νομίζω ὅτι οὐδὲν προσμέτω διὰ τοῦ τίτλου. Εἶναι ἀλήθεια λοιπόν, ὅτι καὶ ἐγὼ ἐπεθύμησαν νὰ παρουσιασθῶ πρὸ τῆς Μεγαλειότητός σας ἀλλά....

— Σᾶς ἐννοῶ, εἶπε μετὰ πικρίας, ἀγνοεῖτε τί κακούργημα τεκταίνουσι κατὰ τῆς Ἐλλάδος οἱ νέοι σας Ἀριστογείτονες. Προβλέπω ζοφερὸν τὸ μέλλον ἐμοῦ καὶ τοῦ βασιλέως. Υποθέτω ὅτι δὲν μᾶς φονεύσητε. Θὰ φονεύσητε δῆμος τοὺς τελειοτέρους «Ἐλληνας ἀφ' ὅτι νιμεῖς φαντάζεσθε. Οταν μοῦ ἀνήγγειλαν τὴν συμπλοκὴν τῶν Θηβῶν, ἔκλαυσα ὃ πατέρες σας καὶ σεῖς ἀκόμη ἔχυσατε τὸ αἷμα σας, δώσατε καὶ εἰς ἡμῖν αὐτὴν τὴν εὐκαιρίαν καὶ νὰ διῆτε ἀν δὲ τὸ κάμωμεν. Εἰσθε δῆμος καὶ σεῖς ἀπὸ ἐκείνους οἵτινες ἀντιπολιτεύεσθε τὸν βασιλέα καὶ συνωμοτεῖτε κατ' αὐτοῦ... Δὲν ἀπαντάτε;

— Τὸ ἀνεκοινώσατε ἡδη ὡς γεγονός, Μεγαλειοτάτη, καὶ δὲν τολμῶ ν' ἀρνητῶ δὲν της σκαριάτατα κατὰ τοῦ θρόνου καὶ διπερ ἡμεῖς μεωροῦμεν ὡς συνωμοσίαν κατὰ τοῦ καθεστῶτος.

— Οχι, συνωμοτεῖτε κατὰ τοῦ βασιλέως καὶ ἐμοῦ. Προχθὲς συνέλαβαν τινὰς ἔξι οὐρανούς τῶν ἀποτέλεσματας ἐν βδελυφὸν ἀσμα «Ο βαναφέζος». Δὲν εἶναι ξένος δ Ὁθων καὶ δὲν εἶμαι ἐγὼ ξένη. Εξελέξατε βουλευτὰς τοὺς λαλητάς τῶν τριῶν δωδαν καὶ προσπαθεῖτε νὰ ἐξερευνήσητε τὸν λαὸν ἐναντίον μας. Ἀλλὰ σεῖς, κύριε, εἶσθε Κρήτης, δὲν εἶσθε ἀπ' ἐδῶ. Τί ἐκάμαψεν ἡμεῖς διὰ τὴν Κρήτην; Λησμονεῖτε ὅτι ἐγὼ ήταν ίδια ἔδωκα χρήματα διὰ τοὺς πρόσφυγάς σας, λησμονεῖτε ὅτι ἔχω ἐδῶ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦτο διλόκληρον ἀλληλογραφίαν ἐργασίας διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς νήσου οὐρανού... Τί θέλετε ἐγὼ νὰ κάμω διὰ τὰς ἐκλογαὶς σας καὶ πῶς νομίζετε διὰ τὸ βασιλεὺς πρέπει νὰ ἐπεμβῇ; Φωνασκεῖτε εἰς τὰς δόδους καὶ ἀποφεύγετε νὰ ἐλθητεῖτε διὰ τὸν πόδειόν της.

— Δὲν ἐρχόμεθα, εἶπον τότε ἐγώ, διότι μᾶς ἐκλείσατε τὴν αὐλήν· δὲν ἐρχόμεθα διότι τὰ δργανά σας μᾶς ἐπετέθησαν εἰς τὸ θέατρον. Βαρύνετε τὸν ξυγόν σας ἐπὶ τοῦ λαοῦ καὶ φαντάζομαι ὅτι τοιαύτη τις κατάστασις ἐγέννησε τὸν Ἀριστογείτονα.

— Εἶσαι ἀνευλαβῆς, κύριε, εἶπεν ή βασίλισσα καὶ κατέπεσεν ἐπὶ τινος ἀνακλίντρου κλαίουσα.

— Οταν μετά τινα λεπτὰ συνήλθε μοὶ ἔδειξεν ἐν κάθισμα καὶ μοὶ εἶπε ισταμένη δρομία ἐνώπιον μου.

— Γνωρίζετε διὰ μόνον δι' αὐτὸν διπερ εἶπατε ηδυνάμην νὰ σᾶς δόηγήσω εἰς τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων.

— Τὸ γνωρίζω καὶ εἶμαι ἔτοιμος νὰ τὸ ἐπαναλάβω ἐν ἀνάγκῃ, κυρία.

— Η βασίλισσα ἀντὶ νὰ ἐξαγριωθῇ πλειότερον, ἐπραύνθη.

— Καὶ δῆμος, εἶπε μετὰ πικρίας, ἀγνοεῖτε τί κακούργημα τεκταίνουσι κατὰ τῆς Ἐλλάδος οἱ νέοι σας Ἀριστογείτονες. Προβλέπω ζοφερὸν τὸ μέλλον ἐμοῦ καὶ τοῦ βασιλέως. Υποθέτω διὰ μάς φονεύσητε. Θὰ φονεύσητε δῆμος τοὺς τελειοτέρους «Ἐλληνας ἀφ' ὅτι νιμεῖς φαντάζεσθε. Οταν μοῦ ἀνήγγειλαν τὴν συμπλοκὴν τῶν Θηβῶν, ἔκλαυσα ὃ πατέρες σας, δώσατε καὶ εἰς ἡμῖν αὐτὴν τὴν εὐκαιρίαν καὶ νὰ διῆτε ἀν δὲ τὸ κάμωμεν. Εἰσθε δῆμος καὶ σεῖς ἀπὸ ἐκείνους οἵτινες ἀντιπολιτεύεσθε τὸν βασιλέα καὶ συνωμοτεῖτε κατ' αὐτοῦ... Δὲν ἀπαντάτε;

— Τὸ ἀνεκοινώσατε ἡδη ὡς γεγονός, Μεγαλειοτάτη, καὶ δὲν τολμῶ ν' ἀρνητῶ δὲν της σκαριάτατα κατὰ τοῦ θρόνου καὶ διπερ ἡμεῖς μεωροῦμεν ὡς συνωμοσίαν κατὰ τοῦ καθεστῶτος.

ἔκυφα καὶ ἥσπασθην τὸν πολεμιστήν. Καὶ
ὅτε ἀκόμη ὁ βασιλεὺς μοὶ ἀνίγγειλε τὴν τολ-
μηφοτάτην του ἀπόφασιν νὰ μεταβῇ εἰς τὴν
Μακεδονίαν καὶ νὰ ἔξεγειρῃ ἐπανάστασιν, ἐγὼ
διέγραψα τὰς λεπτομερείας τοῦ μεγάλου σχε-
δίου του. Θέλετε ὅλοι νὰ κάμετε τὸν πατριώ-
την. Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ὅλοι εἰσθε τοιοῦτοι.
'Ἄλλ' ἡμεῖς διατί δὲν εἴμεθα πατριῶται, ἡμεῖς
τῶν ὅποιων ἡ δόξα καὶ ὁ πόθος εἶναι ἡ δόξα
καὶ οἱ πόθοι τῆς Ἑλλάδος; "Ω! ἐπεθύμουν νὰ
σᾶς βλέπω συχνάκις. 'Ἐπεθύμουν νὰ συνερ-
γασθῶμεν πλειότερον στενῶς. Θὰ ἔξειτιμάτε
τότε ὅτι, ἀντὶ νὰ καταγίνωμαι εἰς τὴν πολιτι-
κὴν ως μὲ κατηγοροῦσιν εἰς τὰς τριάδους τῶν
'Αθηνῶν, ὑποδαυλίζω ως εἶναι καθῆκον εἰς
τὴν γυναικα καὶ εἰς τὴν βασιλισσαν, πᾶσαν
ῶραίαν σκέψιν τοῦ βασιλέως καὶ αὐξάνω τὰς
ἀκάνθας αἵτινες ἀποκλείουσι τὸν δρόμον του,
μόνον διότι ἐνισχύω τὰ τολυηρὰ σχέδιά του

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟ

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ ΦΛΟΓΟΣ. Τέλος πάντων τὸ ἔγκλημα εἶνε ἡ ἀναπλαστικωτέρα δύναμις τοῦ κόσμου. Ἡ κλοπὴ εἶνε ἡ φεισικὴ ἀντίδρασις κατὰ τῆς παλαιότητος τῶν πραγμάτων καὶ διαρκῆς δύναμις ἀνανεώσεως. "Αν ἔλειπεν ἡ λωποδυσία, τὸ ἐμπόριον δὲν θὰ εἶχε ζωήν." Αν ἔλειπεν ὁ ἐμπόρησμός αἱ Ἀθῆναι θὰ εἶχον πολὺ γελοίαν οἰκοδομικήν. Σήμερον θανατάζομεν τὰς οἰκοδομάς τῶν Ἀθηνῶν, καὶ δὲν σκεπτόμεθα ὅτι διὰ νὰ ἐμφανισθῇ τὸ πλῆθος αὐτὸ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν ωνθμῶν καὶ τὰ συγκολλητὰ ὑψη τῶν σπιτιῶν τὰ δοποῖα φράσσουν τὸν ἥλιον ἀπὸ τὰς ὅδους, προϋπῆρξεν ἔνας ἐμπόρηστής, ἔνας ἀπλοῦς ὑπηρέτης ἐκδικούμενος τὸν ἀφεντικόν του, ἢ ἔνας καταστηματαρχίσκος οίπτων εἰς τὸν δέρα δλόκληρον σαθρόσπιτον διὰ νὰ πάρῃ χορήματα ἀπὸ τὴν ἀσφαλιστικὴν Έταιρείαν. Οἱ ἀνθρωπάκοι αὐτοί, ἥλιμοι ἢ κακοῦργοι, χυδαῖοι ἢ τρελλοί, εἶνε οἱ πρῶτοι ἔργάται τῆς οἰκοδομικῆς ἀνανεώσεως μιᾶς πόλεως. Καὶ ἵδον ὅτι ἀναπηδᾶ ἐμπρός μας μὲν

Βεβαιωθῆτε, κύριε, ὅτι δὲν εἰμεθα ξένοι, βεβαιωθῆτε ὅτι δὲν ἐπιδιώκομεν προσωπικὰ συμφέροντα, βεβαιωθῆτε ὅτι μόνον τὴς Ἑλλάδος τὸ καλὸν μᾶς δῦνηγει ὡς φάρος εἰς τὰς ἑργασίας μας, τὴς Ἑλλάδος, τὴν ὅποιαν βεβαίως δὲν θὰ προφθάσωμεν οὐδὲν ἐγώ, οὐδὲν δὲν θὰ προσθήματά μου δὲν θὰ διαφεύγωσι.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην τοιομερὰ βροντὴ ἡκούσθη, διασείσασα τὰς ὑέλους τῶν παραθύρων. Ἡ βασίλισσα ἔδραμε πρὸς τὸ παράθυρον, εἰδε τὴν καταιγίδα πλησιάζουσαν καὶ ἀνελύθη εἰς δάκρυα. Ὁταν ἐξῆλθον τῶν ἀνακτόρων, δὲν ἥδυνήθην νὰ συγκρατήσω βαθὺν στεναγμόν.

— Εἶναι ἄρα γε, ἔλεγον κατ' ἐμαυτόν, εἰλλεκτινής τῆς Βασιλίσσης ἡ συμπεριφορά, ἢ πρέπει νὰ ἐπέλθουν ταχύτερον οἱ Ἀρμόδιοι καὶ οἱ Ἀριστοκράτες;

ηρχετο ἡ ἵδεα νὰ κάμη βρεφοκομεῖον, νοσοκομεῖον, ἄσυλον τῶν πτωχῶν, ἀλλὰ μέγαρον ταχυδρομείου ποτέ. Εἶνε φανερὸν δτι διὰ νὰ γίνη τοιωῦτον πρᾶγμα, τὸ δποῖον δὲν ἔθεωρεῖτο καὶ τῆς πρώτης ἀνάγκης, ἔπειτεν ἀφεύκτως νὰ γίνῃ ἡ σεισμὸς ἢ ἔγκλημα. Ἐκ τῶν δύο αὐτῶν ἀναδημιουργικῶν δυνάμεων ἐπενήργησεν ἡ δευτέρα. Δυστυχῶς δὲν ἔχομεν καὶ κανὲν ἡφαίστειον πλησίον μας, ἀπαραίτητον στοιχεῖον ἀναμορφώσεως, εἰς πόλιν ὅπου αἱ παλαιαὶ ἴδεαι καὶ τὰ παλαιὰ σπίτια κόλλοιν μίαν φοράν καὶ δὲν ἔκοιλλον πλέον.

Τὰ δημόσια πράγματα μὲν ἐνοχλοῦν πολὺ¹ δὲ γίγον καὶ δὲν εἶχα ἀκούσει τὸ σᾶλπισμα τοῦ πολιτισμοῦ τὸ ὅποιον ἡχεῖ μὲ τὰς λέξεις «μετα-κόμισις τοῦ ταχυδρομικοῦ καταστήματος». Μό-λις προχθὲς ὑψώσα τὴν κεφαλὴν καὶ μοῦ ἔκτυ-πησεν εἰς τοὺς δρθμαλμοὺς δ χρυσογραμμένος τίτλος τὰ γράμματα τοῦ ὅποιου ἦναπτε τὴν στιγ-μὴν ἐκείνην δ ὥλιος, ὡς νὰ ἴσαν φλόγες βόσκου² σαι ἀκόμη ἀπὸ τὴν παλαιὰν πυρκαϊάν. Εἶνε,³ κύριοι μου, μία ἀναγέννησις ἀπὸ τὴν δροίαν αἰσθάνεσθε καὶ σεῖς δρόσον βατίσματος. Διότι τώρα κάτι ἔχετε περιπλέον. Διότι ἀλλάξατε ἀ-μέσως ὡς ἀνθρωπος δίδων ἐπιστολὴν. Διότι τὸ γράμμα σας δὲν θὰ τὸ γράφετε πλέον ἐπάνω εἰς τάβλαν, ἀλλὰ εἰς τραπέζι, καὶ ἀντὶ χαμηλῆς τέντας, μία μεγάλη ὑαλωτὴ στέγη σᾶς λούει

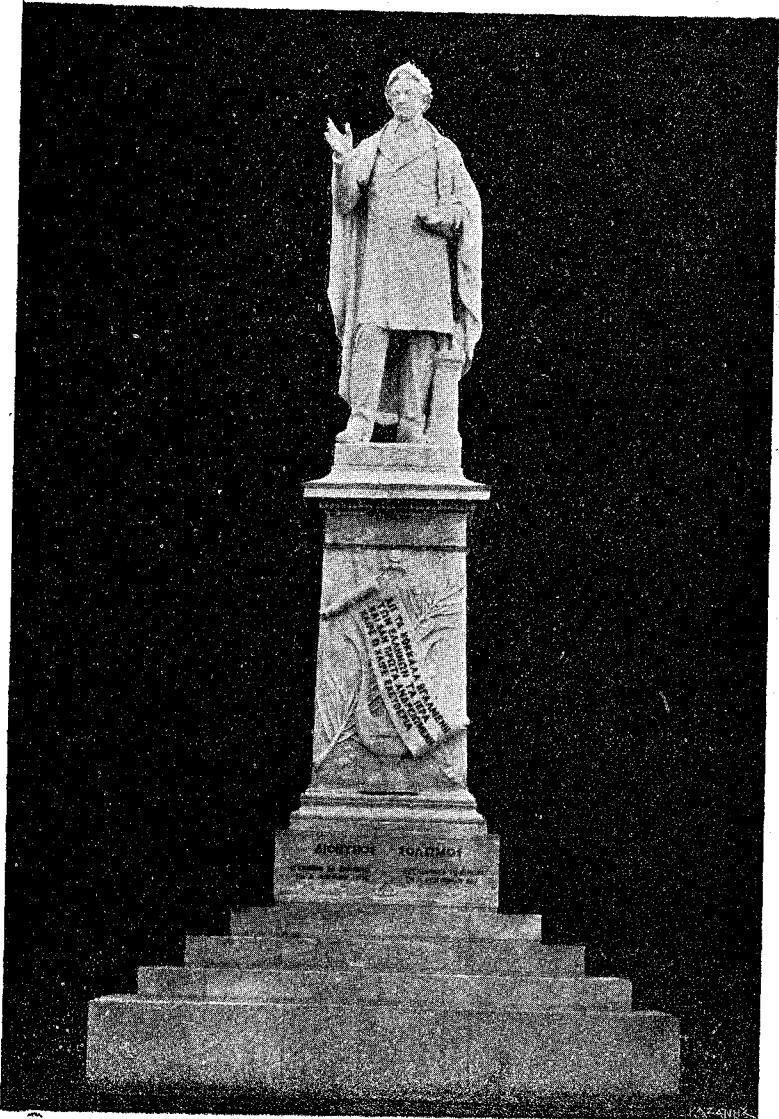
Μίαν ήμέραν — δημιουργῶ ἀπὸ τώρα τὸ
ἀνέκδοτον, διότι πάντως θὰ ἐμφανισθῇ καποτε
— μίαν ήμέραν δὲ ξένος ἐπισκέπτης τῶν Ἀθη-
νῶν θαυμάζων τὸ μέγαρον τῶν Ἑλληνικῶν τα-
χυδοομείων θὰ ἐδωτήσῃ.

— Ζῆ αὐτὸς ποῦ τὸ ἔκαμε

— Ζῆ, ἀλλὰ εἶνε εἰς τὰς φυλακὰς ἐπὶ ἐμ-
πορησμῷ.

ΧΑΡΗΣ ΗΜΕΡΙΝΟΣ

Ο ΑΝΔΡΙΑΣ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ
ΕΡΓΟΝ Γ. ΒΡΟΥΤΟΥ

ΠΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΛΟΣΓΟΥΡΟΣ. Λάτρις τοῦ μεγάλου ποιητοῦ τοῦ δόποιού την ἐκαπονταετηρίδα μεθ' ἀπαντος τοῦ "Ἐθνούς συνεορτάζουν εἰς τὸ προσεχές τεύχος τὰ „Ιλαναθήναια“, καὶ θαυμαστής τοῦ σοφοῦ μαθητοῦ Ἐκείνου καὶ ἀπαραμίλλου σχολιαστοῦ τῆς ὑψηλῆς του τέχνης, τοῦ συνδέσαντος ἀναποστάσιως τὸ δόνομά του μὲ τὸ ποιητικὸν ἔργον τοῦ ἔθνικου ψάλτου, τοῦ Ἰακώβου Πολυλᾶ, ὁ Γεωργίος Καλοσγούρος ἀπέθανεν ἔξαφνα ἐν τῇ ἔνη, κηδεμῶν καὶ διδάσκαλος εὐγενῶν Κερκυραίων νέων, σπουδαζόντων ἐν Γενεύῃ ὑπὸ τὴν πατρικήν του ἐπίβλεψιν καὶ τὴν ποδηγεσίαν του τὴν μετοημένην καὶ προσεκτικήν.

'Ανήκων εἰς τὴν χορείαν τῶν σοφῶν Επτανησίων δι μεταφραστῆς τῶν Τάφων τοῦ Φωσκόλου καὶ τοῦ Πενδεμόντη, ὁ βαθὺς σχολιαστής τῆς μεταφράσεως τοῦ Ἀμλείτου τοῦ Πολυλᾶ, μᾶς δίδει ἐν τῷ μικρῷ ποσοτάκῳ ἔργῳ τὸ δόποιον ἀφίνει δημοσιευμένον, τὸ μέτρον τῆς φωτεινῆς του διανγείας, τῆς ἀντιλήψεως του τῆς ἀνεπηρεάστου καὶ καθαρᾶς, τὰς μεγάλας γραμμάς μᾶς ἐργασίας εὐδυνειδήτους καὶ ἡρῷακής, δυνάμεινα νὰ εἴταιον; ἀδιαφορὸς πρὸς ὅλους τοὺς ἐρμηνεῦοντος θορύβους καὶ ξένος παντελῶς πρὸς τὸ περιβάλλον τὸ ἀντιποιητικὸν καὶ ἀμεριμνομέριμνον. Νομίζει κανεὶς, ἔχων πάντα διψανὸν τὴν ἔργασίαν του τὴν ἀπαθή καὶ τὴν στερεάν καὶ τὴν βεβιάν, τὴν μῆδιαν καὶ διακυμανομένην ποσῶς, μῆτε εἰς γλωσσιὰ παραστρατήματα, μῆτε εἰς ἐπικινδύνους τεχνοτροπίας, ὅτι ὁ Γεωργίος Καλοσγούρος δὲν ἔξῆλθε ποτὲ τοῦ σπουδαστηρίου του, δὲν ἀνεζήτησε ποτὲ τὴν πηγὴν του καθαροῦ καὶ τοῦ διαυγοῦς, τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ ὄραιον, εἰς ἀμφιβόλα καὶ μοριβοῦντα κατ' ἐπίφρασιν, ἀλλ' ἀκινητοῦντα κατά βάθος ὄντα, καταδικασμένα εἰς θάνατον καὶ εἰς σῆψιν... Τὸ λατινικὸν πνεῦμα, τὸ δόποιον σῆμερον ζητοῦν ἐν τῇ ξένῃ νὰ τὸ ἔξυπνήσουν ἀπὸ μακροτεῆ ληθαργον, ἔλαμπε μέσα εἰς τὴν διάνοιάν του ζωηρὸν καὶ ἀκμαῖον καὶ πάμφωτον, ἀκηλίδωτον καὶ ὥραιον, ὡς τὸ εὐλογητὸν φῶς τῆς ημέρας. Ή καθαρὰ παραγαγικὴ ἔργασία του, φωνοικεινῶς δὲν είνεις ίσως ἐκείνη, ήτις μᾶς δίδει, στενῶς ἔξεταξιμένου τοῦ πρόγυμπος, τὸ δικαίωμα, νὰ ἐκφράζωμενα ἀπεριφράστως περὶ τοῦ Κερκυραίου σοφοῦ, ἀλλ' ἀν εὐρύνη κανεὶς τὴν ἔννοιαν τῆς φιλολογικῆς δράσεως, τὴν συνδέση δὲ μὲ τὴν ἐποχήν μας, μίαν ἐποχήν, κατὰ τὸ πλεῖστον, ἔεφωντάν του παραληρμάτων, ἀνερματισμοῦ καὶ δοκησιοφίας, ὅβρεων καὶ κοκορευμάτων, θὰ ἴδῃ ὅτι αἱ γραμμαὶ αὐτοὶ δὲν είνεις καριστικαί, οὐδὲν ἐπιεικεῖς, οὐδὲν ἐπιτόλαιοι.

Χρειάζεται κανεὶς νὰ ὑμνήσῃ ἐνθουσιωδῶς τὴν φιλολογικὴν ἔργασίαν ἐνὸς καλλιτέχνου, δόποις ὁ Καλοσγούρος, νὰ θεωρήσῃ δὲ ἔθνικὴν ἀπόλειαν τὸν θάνατον αὐτοῦ, δμοῖσαν τῆς δόποιας ὑπέστησαν τὰ νεοελληνικὰ γράμματα κατά τοὺς τελευταίους αὐτοὺς χρόνους μόνον μὲ τὸν θάνατον τοῦ Ἰακώβου Πολυλᾶ. Άν κανεὶς μελετήσῃ προσεκτικῶς τὸ ἔργον τοῦ Γεωργίου Καλοσγούρου, θὰ ἴδῃ δόποια σοφίας ἐκεῖθεν ἀπορρέει, δόποια παρατηρητικότης, δόποια ἀκριβολογίας, ποιά μελέτη παρήγαγε τὴν ἔργασίαν αὐτήν, ποιός ἐνθουσιασμός, ποιά αὐταπάρησις, ποιά ἔμπνευσις. χωρὶς νὰ είνει δάσκαλος δημοτικούς, είνει ἀπλοὺς

τὴν φράσιν καὶ ἀπερίτεχνος, ἀφαίπος τὴν ἔκφρασιν καὶ ἀνεπιτήδευτος τὴν σύνθεσιν, γλωσσολόγος χωρὶς γλωσσολογικὰς ἀξιώσεις, ἀνευ συστάσεων καὶ ἀνευ στραγγαλισμῶν.

Εἶνε ὄπαδός, ἐν τοῖς πλείστοις, τοῦ Πολυλᾶ, ἐλευθεροφρων ὄμως καὶ ἀπτοκέφαλος, ἔχων ἰδίαν ψυχὴν καὶ ἰδίαν τέχνην.

Τὴν γλῶσσαν δὲν ἔχειτησε ποτὲ νὰ τὴν ὑπαγάγγειεις κανόνας σχολαστικούς καὶ περιωρισμένους, ἀγαπᾶτης, λατρεύει καλήτερα, τὴν δημοτικήν, δόποια εἶτε καὶ εὐόλοκεται, χωρὶς ἀξιώσεις νά γίνῃ μάντις καὶ προφήτης τοῦ μέλλοντος.

Τὰ σχόλιά του εἰς τοὺς "Τάφους" τοῦ Φωσκόλου καὶ αἱ παραπορήσεις του εἰς τὸν Αμλέτον καὶ ἡ μελέτη του εἰς τὸν Προμηθέα, τοῦ Λίσχύλου καὶ πᾶν ὅ, τι ἀλλο ἔγραψεν, είνει ἀψευδεῖς πιστοποιήσεις τῶν λεγομένων μας.

Απὸ τοὺς Τάφους τοῦ Φωσκόλου ἀποστῶμεν ὀλίγους στίχους είνει κρημά δι τὸν δυνάμειδα νὰ παραθέσωμεν ὀλόκληρον τὴν θείαν αὐτὴν μετάφρασιν.

Στὸν ἵσιο τῶν κυπαρισσιῶν καὶ μέσο τοὺς τάφους Δροσισμένους μὲ κλαμμα, εἰν̄ ἵσιος τοῦ θανάτου Ο ύπνος πλοὶ γλυκός; "Ἄν πλιὰ γὰρ μένα δὲ ήλιος Στὴ γῆ δὲ θάνατοιανή τὴν ώραία τούτη Απὸ μύρια χορτάρια γενεὰ καὶ ζῶα, Κ' ὅταν ἐμπρός μον μὲ τὰ μάγια τοὺς πλανήτρος Αὲ θὰ πλέκουν χορὸνς οἱ ὥρες ποῦ θὲ νάρθοντ, Κι ἀπὸ σὲ γλυκὲ φίλε, δὲ θ ἀπούσω τὸ στίχο Καὶ τὴ λυπητερή ἀλμονία ποῦ τὸν κυβέρνα, Μήτε πλιὰ στὴν καρδιὰ θὰ μοῦ μιλῇ τὸ πνεῦμα Τὸν παθένεων Μουσῶν καὶ τῆς Ἄγαπης, μόνη Παρηγοριᾶς πνοὴ στὴρ ἀστατη ζωή μον, Τὸ ζαλάρφωμα θὰνε τοῦ χαμοῦ μὰ πέτρα, Τὰ κόκκαλα μον νὰ χωρίζῃ ἀπὸ τὰ μύρια Ποῦ στεριδεῖς καὶ πέλαγα παντοῦ σπέργει δ Χίρος.

Άλλα καὶ ἀπὸ τὸν Προμηθέα του δὲν δυνάμειδα νὰ μὴ ἀντιγράψωμεν τὸ ὑψηλὸν παράπονον τοῦ ισόθεου ήρωος, δόποιον τὸ ἔβαλεν εἰς τὰ χεῖλη του δ μέγας Αἰσχύλος, συμβολίζων οἰονεὶ τὴν ἀπειρον δόδυνη τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος.

*Ω θεῖ αἰδέρα καὶ γοργόφτερες σεῖς αἰρες,
Καὶ ποταμῶν πηγές, καὶ ἀμέτοπο τό γέλιο
Τῶν κυμάτων τοῦ πόντου, καὶ σὸν Γῆ μητέρα,
Καὶ τοῦ ἥλιου τὸν κύνλο π' ὅλα βλέπει κράζω.
Ίδετε τί θεὸς ἀπὸ τί πληγές μον σπασαγμένος
Κοιτάξετε ἀπὸ τί πληγές μον σπασαγμένος
Τὸ μυριόχρονο καιρὸ θὰ μαρτυρήσω.
Τέτοιος δ καινούργιος ἀρχηγὸς τῶν μακαρίων
Αλυσόδεμα ἔφενδεν ἀπορετο γὰρ μένα.
Άλλοια μον, ἀλλοιά! καὶ αὐτὸ καὶ τὸ κακὸ ποῦ θᾶρθη
Στενάζω καὶ ωτιδ, πᾶς μιὰν ἥμέρα μέλλει
Στὰ βάσανά μον αὐτὰ τὸ τέλος νὰ χαράξῃ.

Φιλότεχνον

Τίποτε ώραιότερον παρά νὰ στολίζωμεν τὴν ὁραιάν μας πρωτεύουσαν μὲ ἔργα καλλιτεχνικά, τὰ δόποια μᾶς ἀνούγουν ζωντανάς τὰς λαμπρὰς σέλιδας τῆς ἰστορίας μας. Νομίζομεν δύναμις κακὸν καὶ ἀναστέλλον τὴν πρόοδον τῆς τέχνης, τὸ νὰ θέλωμεν νὰ στήνωμεν εἰς τὰς Ἀθήνας ἀνδριάντας, οἱ δόποιοι κοσμοῦ ἥδη τὸ Νεάπλιον καὶ τὴν Δαμίαν. Διατί νὰ μὴ ἀνούγωμεν τὸ στάδιον εἰς τοὺς καλλιτέχνας μας πρὸς δημιουργίαν νέων ἔργων, ἀλλὰ νὰ ἐπαναλαμβάνουμεν τὰ ἴδια θέτοντες φραγμὸν εἰς τὴν πτωχὴν ἐλληνικὴν τέχνην: "Ἄλλοι καλλιτέχναι φύγουν σιαζόν διαφορετικά τὸν Κολοκοτρώνην ἢ τὸν Διάσον. Οὗτε πιστεύομεν μὲ οἰονδήποτε ἔργον νὰ ἐλέγην ἡ τελευταῖα λέξις τῆς τέχνης. Εἶναι τόσον εὐδεῖλα ἡ σύλληψις αὐτῆς, ὡστε δὲν ἔχουμεν κανένα δικαίωμα νὰ ἡμεθα τόσον μονομερείς, τόσον ἀποκλειστικοὶ εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς.

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Τὰ "Παναθήναια" οὐδὲν ἀφιερώσουν τὸ πρωσεχές τεῦχος τῆς 31 Μαΐου εἰς τὸν ἐθνικὸν ποιητὴν Διονύσιον Σολωμόν. Τὸ τεῦχος ὅταν περιλαμβάνῃ διάφορα ποιήματα καὶ ἀριθμὸν ὡς καὶ ἐντυπώσεις καὶ εἰκόνας σχετικούμενας μὲ τὴν ζωὴν καὶ τὰ ἔργα τοῦ ποιητοῦ.

Τὴν εἰκόνα τοῦ Σολωμοῦ, τὴν δόποιαν δημοσιεύομεν εἰς τὸ πρωσεχές τεῦχος, ἔλαβομεν ἐκ παλαιᾶς φωτογραφίας, τὴν δόποιαν μᾶς παρεχώρησεν ὁ συνεργάτης μας κ. Κωστής Παλαμᾶς, καὶ ἡτοι εἶναι ἡ μᾶλλον πιστὴ σωζούμενης εἰκὼν τοῦ ποιητοῦ.

"Απεφασίσθη ὑπὸ τῆς ἀκαδημαϊκῆς Συγκλήτου ν' ἀντιρροσιπενθῇ τὸ Πανεπιστήμιον κατὰ τὰς ἐν Ζακύνθῳ ἔορτάς τοῦ Σολωμοῦ.

Ἡ ἐν Ζακύνθῳ κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῶν ἔορτῶν παρεκάλεσε τὴν Ἐπιαιρείαν πρὸς παραστασῶν ὄχαλίων δραμάτων νὰ διδάξῃ τὴν „Ιφιγένειαν ἐν Ταύροις“ εἰς τὸ νεοδημότην ἐν Ζακύνθῳ θεοινόν διέτροφον. Ἡ ἑταίρεια ἀπεδέχθη. Προσεκλήθη ἐπίστης ἡ δεσποινὶς Ἀννα Φραγκοπούλου νὰ μετάσχῃ τῆς δοθησούμενης κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἔορτῶν ἐν Ζακύνθῳ φιλολογικῆς ἐσπερίδος.

Κατὰ τὰς ἔορτάς της ἀντιρροσιπενθοῦν καὶ οἱ κυώτεροι δῆμοι τοῦ Κράτους.

"Ἀπὸ ἡμερῶν ἥρχισαν αἱ ἐργασίαι τῆς ἀναστηλώσεως τοῦ ἐν Φιγαλίᾳ ναοῦ τοῦ Ἐπικοινοῦ Ἀπόλλωνος. Τὸ συμβούλιον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιαιρείας ἐψήφισε 8,000 δραχμὰς διὰ τὴν ἀναστήλωσιν, διατήσησιν τοῦ ναοῦ καὶ ἀπαλοποίησιν τοῦ περιβόλου αὐτοῦ. Ἐπίσης 20,000 διὰ τὴν ἀναστήλωσιν τοῦ Ἐρεχθίου.

Αἱ ἐν Λευκάδῃ ἀνασκαφαὶ πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ ἀνατόρου τοῦ Ὁδυσσέως διεκόπησαν, ἐπαναλαμβανόμεναι κατὰ τὸ πρωσεχές ἔτος.

Κατὶ δραπῖον ἔχομεν νὰ σημειώσωμεν ἐκ τῶν ὀγών της "Φιλίππον" Κοινωνίας. Τὸ δὲτι Ἑλλῆν ἀγωνιστῆς, ὁ Νικόλαος Γεωργαντᾶς, δημοδιδάσκαλος, κατέρριψε τὸ σεκόδι τῆς δισκοβολίας τῶν τελευταῖων Ὀλυμπιακῶν ὀγώνων τῶν Παρισίων 30.05, φίλας τὸν δίσκον εἰς μῆκος 38.04 μέτρων.

Εἰς τὸ τελευταῖον τεῦχος τῶν Παναθηναίων ἐδημοτεύθη τὸ τέλος τῶν "Παλαιστινείων ἀναμνήσεων" τοῦ κ. Καρολίδου, ἐν φιλάθλων λάθος ἐγράφη δὲτι ἔπειτα συνέχεια.

Ἐξ ἐσπερίδος δοθείσης ἐν Καίρῳ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ κ. Σπ. Ματσούκα ὑπὲρ τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου, εἰσεπράχθησαν 2700 φράγκα, ἀποστάλεντα εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν

Τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ἀπέταμη εἰς τὴν ἑταίρειαν τῆς Γενούντης πρὸς ἔξετασιν τοῦ βιθυνοῦ τῶν Αντικυθήρων καὶ ἀνέκλισιν τοῦ ἀρχαιολογικοῦ θήσαυροῦ, ἐάν ὑπάρχῃ τοιοῦτος· δὲν ἡ ἔξετασις ἀποδεῖξῃ τὸ ἐναντίον τότε ἡ Ἐπαιρία θ' ἀποζημιώνεται διὰ τὰς δαπάνας τῆς μεταφορᾶς τοῦ μηχανήματος εἰς Ἀντικύθηρα. Τὸ μηχάνημα τοῦτο λειτουργεῖ διὰ ἡλεκτρισμοῦ, δύναται δὲ ὅ δύτης νὰ κατέληῃ μέχρι βάθους 150 μέτρων καὶ νὰ μείνῃ εἰς τὸν βυθὸν ἐπὶ δύο καὶ πλέον ὥρας ἐνῷ οἱ Ἑλλήνες δύται κατέρριψαν εἰς 35 μάρον μέτρα καὶ δὲν δύνανται νὰ ἐργασθῶσι εἰμὴ μόνον δύλιγα λεπτά.

Ἡ Γαλλικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν ἐξήγησε τὴν ὅδειαν νὰ κάμῃ νέας ἀνασκαφᾶς ἐν Δήλῳ. Ἡ αἵτησις ἐνεργήθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου καὶ αἱ ἐργασίαι ἀρχίζουν προσεχῶς.

NEA BIBLIA

Η ΑΛΗΘΗΣ ΙΘΑΚΗ ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ ὑπὸ Νικολάου Κ. Παυλάτου, Φαρμακέως, (ἔκδοσις Β', Αθῆναι 1902 τοπογρ. «Κορίντης»)

ΠΡΟΚΡΙΣ Η ΕΡΕΧΘΗΣ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Σ. Κάσδαγλη, τραγῳδία εἰς μέρος τοίᾳ (1902 Ἀλεξάνδρεια τυπογρ. Ι. Κ. Λαγούδακη).

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΑΕΣΜΩΤΗΣ Αἰσχύλου, ὑπὸ Γ. Καλογούρου Ἀθῆναι 1902 σχ. 16ον σελ. 50 φρ. χ. 1).

ΧΕΡΤΣΒΕΡΓ Ἰστορία τῆς Ἑλλάδος κατὰ μετάφρασην Π. Καρολίδου. Τόμος δεύτερος, τεῦχος πρώτον. (Βιβλιοθήκη Μαρασλῆ ἀρ. τεύχ. 168). Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1902.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ταξινομήσεως σκοπευτῶν καὶ ἐκτελέσεως σκοπευτῶν ἀγώνων. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1902.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΝΗΜΗΝ ΤΗΣ ΛΔΕΛΦΗΣ ΜΟΥ ΣΟΦΙΑΣ ὑπὸ Σπυρίδωνος Παγανέλη. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1902.